Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 62 (15685) | 1981 оной мартын 14, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

БРИГАДНА ГУРИМ ҮРГЭНӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭ

Георгий Иннокентьевич Перовой бригада Сэлэнгын моринной баазада анха түрүүн хэдэн жэлэй саада тэй бригадна гуримаар ажаллажа эхилһэн юм. Тэрээнһээ хойшо нинадад ехэ хубилалта болоо. Мүнөө бригададань 36 хүн хүдэлдэг. Тэдэнэй дунда 8 коммунист, өөһэдынь партийна бүлүүдэй болонхой. Шэнэ гуримаар хүдэлжэ, хүн бүхэндэ надад бэшэгдэхээ болёо. Хүдэлмэришэн бүхэнэй мэргэжэл дүрэлда абажа, ажалдаа хабаадаһанай коэффициент тогтоодоихой. Тус коэффициентын ёһоор, салин хүлһэн тодорхойлогдодог.

Бригадна гуримда ороһоор ажал хүдэлмэринь һайжарбал, хүн бүхэн бүхы хаба шадалаа элсүүлэн хүдэлдэг болоһон, продукциинь шанар эрид дээшэлһэн байха юм.

Тиигэжэ энэ түрүү бригада «Табан жэлэй түсэб—дүрбэн жилдэ» гэһэн үүсхэл гаргаад, хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ шадаа. Үнгэрһэн жэлэйнгээшье даабари үлүүлэн дүүргээ, 182 мянган кубометр модо хэһэг хэһэгээр тайраха байһан юм, тэрэнээ 182 мянган кубометртэ хүргөө. Нилээд ехэ метрын эльшэ хүсэ, материал болон запас частьнуудые алба. Тиигэжэ аяар 16 мянган түхэригэй алмалта хээд, тэрэнь 50 процент шан болгогдон, бригадын гэшүүдтэ үгтэгдэн байна. Эдэ бүгэдынь ашаар хүдэлмэришэдэй салин хүлсэн харааа байса дээшэлээ, ажалай журам һайжараа, түсэбэй даабари жэнэдэгүй дүүргэгдэдэг болоо.

Гансахан энэ жэшээ дээрэһээ коллектив бүхэнэй ажабайдад, ажал хүдэлмэридэ түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгэ ямар ехэ хүлха шанартайб гэжэ эли тодоор харагдана ха юм.

КПССС-эй XXVI съезд, арбан нэгэдэхи табан жэлэй, мүн оной харааталй год шухала зорилгонуудые табихалаа, хөдөөдэрнин ашаг үрэ болон хүдэлмэриин шанар улам бүдэ дээшэлүүлхэ арга замуудые тодорхойгоор заажа үгэһэн юм. Тэдэнэй дунда эрдэм, техникын туйлалтанууд болон хөдөлөй түрүү дүй дүршэлые үргэн дэлисэтэйгээр нэбтэрүлхэ хэрэг онсо һуури эзэлнэ. Ушар нимэһээ манай ороһоной промышленна ба хүдөө ажахын предприятинууд, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд үйлэдбэринин хүчэ шадалые бүри ехэ ашаг үрэтэйгөөр, гүйсэд дүүрэнээр хүргэхэ тула ажалай түрүү онол аргануудые нарин шинжэлхэ, нуудалха, тэрэнэй һүүлээр өөһэдынгөө хөдөөдэрнин өөрсэ эрхэ байдалда таараха, аша туһа гаргаха шанартай шинэ юумэнүүдые заатагүй нэбтэрүүлхэ, хэрэглэхэ болоно гэ гэнэ. Энэ эрэмгүйгөөр урагшаа дабшахамнай юм.

«1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын год шэнжүүд» дотор нимэ нэгэ шухала асуудалда анхаран хандуулдаг: «АЖАЛАЙ ЭМХИДХЭЛЭЙ БОЛОН ТҮСӨБЭНЭЙ БРИГАДНА ГУРИМ СААШАДАНЬ ДЭЛГЭРҮҮЛХЭ, АШАГ ҮРЫЕНЬ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ТАЛААР ХЭМЖЭЭ ЯБУУЛГАНУУДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЭ». Һүүлэй жилүүдтэ энэ түрүү арга хаа хаанагүй үргэнөөр хэрэглэгдэ боложо байнхай, тиимэһээ өөрынгөө булюу һайн, үрэ дүнтэй талые тэрэ харуулжа шадаа.

Манайшье республика дотор бригадна гурим хэрэглэхэ шанар үнгэрһэн табан жэлдэ нилээд горитой хүдэлмэри дүүргэдэг. Тиигэжэ шэнэ гурим хэрэглэхэ, тэрэнэй эрилтэ ёһоор, ажаллаха талаар бага бэшэ дүршэл олдонхой болоо. Прибор бүтээлгын, «Теплоприбор», Элхиин автомобарилгын заводууд, олон тоото леспромхозууд, Оной модоной комбинат, Сэлэнгын модоной баазa, БАМ-ай барилга, хэдэ хэдэн барилгын эмхинүүд болон бусад предприятинууд гол түлөб энэ гуримаар хүдэлдэг болоо, горитойхон амжалта туйлаа гэжэ тэмдэглэлтэй.

Шалгалга бригадна гурим дэлгэрүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри Железнодорожно райондо хэгдэжэ байнхай. Мүнөө тэрэ район дотор 475 бригада нэгэ нарядаар хүдэлжэ байна. Районой эгээл томо предприятие болохо локомотив-вагон заһабарилгын заводой бүхы хүдэлмэришэдэй 60 процентынь шэнэ гуримаар мүнөө хүдэлнэ. Мүн лэ прибор үйлэдбэрилгын, «Теплоприбор», авиационно заводуудта олохон бригаданууд энэ талаар ехэхэн дүй дүршэлтэй болонхой. Һалиһэ партийн Железнодорожно райком эдэ предприятиудай дүй дүршэл өөрынгөө бюрогой заседани дээрэ үзөөд, энэ хүдэлөөе улам дэлгэрүүлхэ тушаа тусхай тогтоол баталан абаһан юм. Һүүлээрнь районой бүхы бригадир болон мастернуудай зүблөөн үнгэргэлөө. Бригадна гурим ажаа лажа орохо, ажалай эмхидхэл болон түлөөһэн тулгамдалтайгаа тайлбарилһан тусхай хуудаһан хэблэгдэн гаргагдаа. Мүн бүгэдынь аша туһатай байһаниинь эли бшуу.

Ажалай энэ түрүү онол аргые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар Хойто-Байгалай, Кабанскын, Захаминай, Прибайкалийн районуудта нилээд ехэ юумэн хэгдээ гэжэ хэлэгдэнэ.

Бригадна гуримаар хүдэлжэ, тэрэнэй ямар ехэ аша туһа байһыень гүйсэд ойлгоһон, бусадта бодото жэшээ үзүүлдэг бригаданууд республика доторнай олон. Бүлдэнь тоолохын аргагүй, тиигэбэшье энэ түрүү онол аргые түрүүлэн хэрэглэһэн нэгэ зарим бригадануудые дурдамаар. Тэдэнэй тоодо Юрий Андропович Зайцев, Валентин Алексеевич Махалов (ЛВРЗ), Социалис Ажалай Геройн Валентин Романович Толстоухов, Владимир Федорович Смирнов (БАМ), Лидия Васильевна Балдаева, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Мунко-Жаргал Дашинович Черников (прибор бүтээлгын завод), Николай Степанович Ануфриев (8-дахи СМУ), Владимир Цыденович Санданов (834-дэхи СМП) болон бусадай хүтэлбэрилэгдэг бригадануудые нэн түрүүн нэрлэлтэй.

Түрүлбэшье тус онол арга үшөөл удаанаар зарим предприятиинуудта нэбтэрүүлэгдэнэ. Бүхыдөө республика дотор хүдэлжэ байгшадай ороидоол 44 процентынь мүнөө бригадна гуримаар ажаллажа байнхай. Ушар үндэ арадай ажахын бүхы һалбаринуудта энэ талаар хүдэлмэри тон ехэ гэжэ нютагай партийна, совет болон ажахын органууд нэн түрүүн ойлгохо ёһотой боло. Шэнэ ямаршье юумэн бэлээр бүтэдэггүй гээшэ, үүнэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдаха зэргэтэй. Бригадануудай бүридэл, тэрэнэй гэшүүдэй мэргэжэл шадалые хаража үзэхэ хэрэгтэй. Бэе бэеэ һэлгээд хүдэлмэрилэгдэхэ тула тэдэ хэдэн мэргэжэлтэй байха болоно бшуу. Бригадирай үүргэ, эмхидхэхы болон хүмүүжүүлхы талаар шадабари ехэ удха шанартай. Нэгэ нарядаар хүдэлдэг, хүн бүхэнэй ойлгоһон хубитаһаа тэрэнэй сахилһэн дулдыдаха ёһотой. Мүнөө лэ адляар ажалай хубаажа болохогүй.

Шэнэ гуримай хүмүүжүүлхы нүлөө айхабтар ехэ. Эдэ талые хараада абажа, предприяти болон организацин нэгэ партийна, профсоюзай ба ажахын хүтэлбэрилэгдэгшэдэй болоно хэмжээнүүдые бэелүүлхэ, үйлэдбэринин участокуудые бригадна гуримда ойлгохо уялгатай гэ гэнэ. Тиигээд XXVI съездын шийдхэбэринин ёһоор, ажалай эмхидхэлэй болон түлөөһэнэй бригадна гурим арбан нэгэдэхи табан жэлдэ үйлэдбэри эрхилэлгын гол онол аргые болохо ёһотой.

Энэ нимэһээ ажалай бригадна гуримда хаа хаанагүй ашаг харгы нээгдэхэ эзэргэтэй. Энэ мүнөөдэрэй шухала асуудал.

КОММУНИС СУББОТНИГЫЕ үлгүүдэй

Энэ жэлэй апрелиин 18-да ленинскэ коммунис субботник үнгэргэхэ тухай Москвагай ажалшадай гаргаһан үүсхэл дэмжэһэн митингүүд республикымнай промышленна предприятинууд, нэгэдэлнүүд болон албан зургаануудта боложо байнхай.

Эдэбхи үүсхэлтэйгээр

Оронойнгоо нислэл хотын ажалшадай түрүү үүсхэлые дэмжэн, апрелиин 18-да эмхи гуримтайгаар, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлхэ тухайгаа Улаан-Удын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэрилэгшэд мэдүүлнэ. Һаяхан эндэхи вагон-заһабарилгын үйлэдбэридэ, механическа, аппаратна цехүүдтэ олоной хабаадалгатай митингүүд болобо. Эндэ үгэ хэлэһэн хүдэлмэришэд коммунис ажалай һайндэр — апрелиин 18-ые амжалтата ажалаар тэмдэглэхэ байнаа гэршэлэв.

Жэшээнь, механическа цехэй токарь, залуу коммунист Виктор Михайлович Загузин субботникгой үдэр үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа, халаанайнгаа даабариһаа гадуур 50 деталь бүтээхэб гэжэ үгээ үгөө. Тиигээд фрезеровщица Вера Багаева ленинскэ субботникгой үдэр болотор энэ жэлэйнгээ дүрбэн һарын түсэб дүүргэхэб гэһэн уялга абаад, заводойнгоо хүдэлмэришэдые социалис мурысөөндэ урялба. Энэ урялынь заводой коллективтэ халуунаар дэмжэгдээ.

АЖАЛАЙ ҺАЙНДЭР УГТАХАНЬ

Улаан-Удын шэлэй заводой хүдэлмэришэд ленинскэ коммунис субботник апрелиин 18-да үнгэргэхэ тухай Москвагай ажалшадай үүсхэлые дэмжэжэ, энэ үдэрые үндэр бүтээсэтэ ажалай һайндэр болгон тэмдэглэхэ гэһэн уряатайгаар районойнгоо промышленна предприятинуудай ажалшадта хандаба. Тус заводой коллектив арбадахи табан жэлээ эрхим амжалтануудтайгаар түгээсхэжэ, 1981 оной түрүүшын хоёр һарын түсэбүүдыешье болзорһоонь урид бэелүүлһэн байна. Эндэ илангаяа шэлбүтээлгын цехэйхид шалгараа һэн. Мүнөөшье энэ цехэй коллектив ленинскэ коммунис субботник үнгэргэхэ тухай мэдэсэ политическэ ба ажалай үндэр эдэбхи үүсхэлтэйгээр угтаба.

Коммунис субботникгой үдэртэ шэл хайлуулагшад пеэшэнүүдээ хүйтөөр заһабарилха, хоёр регенератор задалан һэльбэхэ гэхэ мэтэ үйлэдбэридэ сэхэ хабаатай хүдэлмэри хэжэ, 1200 түхэриг мүнгэ табан жэлэй жасада оруулха зорилго табиа.

Манай корр.

ЗАЛУУШУУЛАЙ ҮГЭ БАТА

Зүүн Сибириин технологическа институтай студентнэр, багшанар, хүдэлмэрилэгшэд сугларжа, байгша оной апрелиин 18-да бүхэсоюзна ленинскэ субботник үнгэргэхэ тухай Москва хотын түрүү предприятинуудай үүсхэл дэмжэһэн митинг үнгэргэбэ.

Институтай парткомой секретарь Л. И. Бердников митинг нээхэ зуураа, нигэжэ хэлэбэ:

— Манай институтай коллектив КПССС-эй XXVI съездын шийдхэбэринүүдые бүримүнхэн һайшаажа байнаа мэдүүлнэ. Мүнөө тус шийдхэбэринүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ гээшэ гол зорилгомной болоно.

Митинг дээрэ студентнүүд В. Батурин, Б. Дамбаев, Н. Мордовской, В. Михайлов, түүхын эрдэмэй доктор М. Н. Халбаев гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, Москвагай түрүү предприятинуудай үүсхэлые дэмжэжэ, субботникгто нэгэ хүндэл хабаадажа, өөһэдынгөө хубитые оруулхабди гэжэ мэдүүлбэ. Тиин эдэнэр субботникгой үдэр барилгын талмайнууд дээрэ хүдэлжэ олоён мянга табан зуу гаран түхэригөө Эб найрамдалай жасада оруулха болобо.

Д. ЧИНГИСОВ.

„СОЮЗ Т-4“ НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ программатай зохилдуулан, онгосын командир Советскэ Союзай Герой СССР-эй лётчик-космонавт, полковник Владимир Васильевич Ковалёнок, борт-инженер Виктор Петрович Савиных гэгшэдһээ бүридэһэн экипажтай замбуулинай «Союз Т-4» онгосо 1981 оной мартын 12-то Москвагай сагаар 22 часта Советскэ Союзһаа ниидхүүлэгдээ.

«Союз Т-4» онгосо «Салют-6»—«Прогресс-12» гэжэ замбуулинай комплекстой залгалдаха гэжэ ниидэлгын программаар хараалагдана.

Онгосын экипаж хараалагдаһан заһабари-шалгалтын хүдэлмэри, научно-техническэ шэнжэлгэнүүд ба туршалгануудые станци дээрэ хэхэ болоно.

«Салют-6» станци 1977 оной сентябриин 29-һөө хойшо замбуулинда ниидэһээр. Станциин һаадгүй дабшалга хангахын тула 1981 оной январиин 26-да «Прогресс-12» гэжэ ашаанай онгосо ошожо, залгалдаһан юм. Хамтын ниидэлгын үедэ Газар дээрэһээ үгтэһэн командаар «Салют-6» станцида түлишэ нэмэжэ оруулагдаһан, «Прогресс-12» онгосын двигателиин түхеэрэлгэнүүдэй туһаламжаар замбуулинай комплексын ниидэлгын зүг шэглэл шалгагдан залгалдаһан байгаа.

Телеметрическэ тодорхойлолгын мэдээнүүдэй ёһоор, «Союз Т-4» онгосын ба «Салют-6»—«Прогресс-12» гэжэ замбуулинай комплексын түхеэрэлгэнүүд һаадгүй хүдэлнэ.

Космонавтнууд нүхэд Ковалёнок болон Савиных гэгшэдэй бэень элүүр һайн ябана, ниидэлгынгээ программа дүүргэжэ захалаа.

Полковник Владимир Васильевич Ковалёнок

«Союз Т-4» гэжэ замбуулинай онгосын командир Советскэ Союзай Герой, СССР-эй лётчик-космонавт Владимир Васильевич Ковалёнок 1942 оной мартын 3-да Минскэ областиин Крупска районой Белое тосхондо түрөһэн. Летчигуудые бэлдэдэг Балашовско сэрэгэй авиационно дээдэ училищи 1963 ондо дүүргэһэнэй һүүлээр сэрэгэй-транспортна авиацида алба хээ.

В. В. Ковалёнок — 1962 онһоо Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүн. Владимир Васильевич 1967 ондо Космонавтнуудай отрядта абтаһан байгаа.

1976 ондо хүдэлмэриһөө һамшангүй, Космонавтнуудые бэлдэдэг түбтэ Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ Агаараи-сэрэгэй академи дүүргэбэ.

В. В. Ковалёнок замбуулинда хоёр дахин гараһан; 1977 оной октябрьда «Союз-25» онгосоор, 1978 ондо «Салют-6» станциин хоёрдохи гол экспедициин командираар ниидэһэн байна.

Виктор Петрович Савиных

Виктор Петрович Савиных 1940 оной мартын 7-до Кировскэ областиин Оричёвско районой Бербэкины тосхондо түрөһэн.

Пермскэ түмэр замай транспортын техникум 1960 ондо дүүргэһэнэй һүүлээр, Свердловско түмэр харгыда хүдэлмэрилөө, удаа тээнь Совет Армиин зэргэдэ алба хээ.

В. П. Савиных — 1963 онһоо Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүн.

Геодезиин, аэрофотосъёмкын ба картографиин инженернүүдэй Московско институт 1969 ондо дүүргээд, конструкторска бюродо хүдэлмэрилжэ эхилһэн байгаа. Виктор Петрович үүсхэлтэй бэрхэ инженер болоод, замбуулинай аппарадта шухала приборнуудые зохёолсоһон, замбуулинай онгосонуудай ниидэлгэ жолоодолгодо хабаадаһан байна.

В. П. Савиных 1978 ондо Космонавтнуудай отрядта абтаһан юм. «Союз» онгосын, замбуулинай «Салют» станциин ниидэлгэнүүдтэ бэлдэхэ хүсэд дүүрэн курс гаранхай.

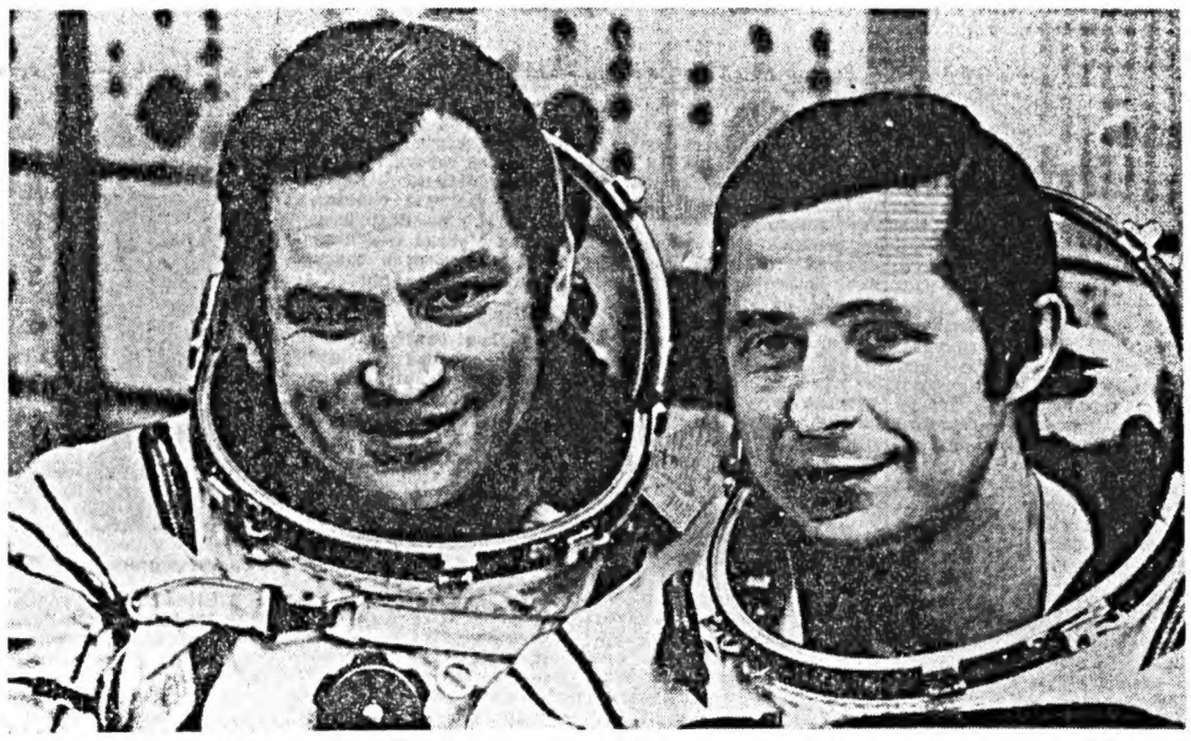

ХУБИЛАЛТА ХЭХЭЭР БОЛОО

Үдэр бүхэнөө—үндэр ургасада

Мүнөө бүхы Совет орон соохидол адли манайшье эндэ хүн зоной һонирхохо, хөөрэлдэхэ асуудал — партиин XXVI съездын материалнууд болоно. Нүхэр Л. И. Брежневэй тоосоото элидхэл дотор, мүн СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд соошье хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ тушаа манайда айхабтар ехэ анхаралай хандуулагдажа байдагынь үшөө дахин элитээр харагдаба.

Мал ажал гээшэ мүнөө хүдөөгэй эгээл харюусалгатай, дайшалхы хүдэлмэриин һалбари болоно гэжэ заагдана. Энэшье яаха аргагүй зүб.

Иигээд ерэхдээ энэ һалбариие түргэнөөр хүгжөөжэ, мяха, һү болон бусад продукци ехээр абахын, гүрэндэ хүдалдахын тула түбхын түрүүн адууһа малые үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангаха шухала гэжэ бидэ хүдөөгэй зон һайн мэдэнэбди.

Би өөрөө олон жэлдэ колхоздоо луговодоор хүдэлжэ, нинтын, үмсыншье малай эдихэ үбһэ үргуулха ажалда бүхы хүсэл эрмэлээлээ, хаба шадалаа зорюулжа ябанаб. Эгээл тэрэнэ дээрэһээ үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ асуудалай бүхы «хүндүүлхэй» хүшэр талыень һайн мэдэнэб. Лахадаа бидэ малдаа хүсэд хүрохэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ шаданагүйбибди, юун һаалта хэнэб гэжэ нилээд бодомжолоо хүм.

Манай Бага-Наринай отделениндэ үнинһөө хойшо һайса үһалагдадаг сабшалан ехэ байһан юм. Үһанай элбэг байхада тэрэнээ садаторынь үндалуулжа, үбһэ ногоошье элбэгээр ургуулдаг байгаабди. 1976 — 1978 онуудта үбһэ тэжээл бэдэржэ ондоо тээшээ ошоогүй, өөһэдынгөө арга хүргаар малаа муу бэшээр ондо оруулдаг болоһон зомди.

Тиигэбэшье һүүлэй хэдэн жэлдэ ажал хэрэгнай муудаа гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Манайда ороидоол 4—5 үбгэд, пенсионернүүд лэ хабартаа сабшалан үһалдаг гээшэбди. Сабшалан һайкаруулха отрядайхид хаа-ла үбэлдөө тэйдэ наг шэбхэ эөөдэг, хабартаа үһа сасадаг түхеэрэлгэнүүдые хүдэдгэжэ үһалуури хэдэг. Гэбэшье нёдондо үбэл тошо мүльһэ хүргэхэ үһан багадаад, хабартаа зарим сабшалан үһалагдаагүй үлэшоо һэн. Тиимэһээ ногоошье өөдтэй ургаагүй, үбһэн бага абтаа.

Энэ жэлэй үбэл үшөөшье бэрхэтэй болоихой. Тошоо юрэдөөшье халяагданагүй гэхэдэ, алдуутуй. Иншэ урдажа ерэдэг Дээдэ-Гэгээтын горхон намаһаа хойшо шэргэшоо шахуу юм. Тиимэһээ сабшаламнай намартаашье үһалагдаагүй, хабартаашье гаргаха үһан биратай байхагүйнь гээшэ.

Нимэ эрхэ байдалай тохёолдоод байхада, хэдыхэн пенсионер үбгэдэй хүрэз лоом хоёроор хэжэрхихэ юумэнай бага ааб даа. Үһа хаадаг хаалтаһаа дээшэ суглараһан үһые ханаабаар урадхуулжа асарха хүдэлмэри хэхэһээ ондоо юун байхаб. Энэмнайшье хүшэр лэ боложо байна. Жэл бүхэндэ шадалнай багадана, залуушуул нэмэжэ ерэнэгүй.

Тиимэһээ нинтын малай эдихэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлые тусгаар һалбари болгожо илгаха, үбэлэй үедэ үһа, тошо хүргэхэ хүсэ ехэтэй, машина, техникэтэй бригада эмхидхэбэл дээрэ гэжэ ханаанаб. Тэндэ хүдэлһэн хүнүүдэй ажалай түлөөһые мүн лэ бодомжолхоор болоо. Тиигээ һаа, гол горхоной мүльһэ үрэмдэн соолоно. Үнээгыньөө үһыень дэлбэрүүлхэ, халяаха арга олдохо. Һэн.

Мүн хабар саһанай хайлаха үедэ һайрамай үһа тогтоожо, һүбаг ханааб руу урадхуулха аргатай болохо бэ эй. Сэхэмень хэлэхэдэ, һайрамай үһан бидэнэй тогтоожо хүшхэрөөгүй байтар зонхор-ёнхор, жалга жаамэ соогуур, харгын захаар урдаад лэ үгы болоходог. Энэ жэлэй саһан тон ехэ. Һайрамай үһан элбэг байхань. Тэд энээниие яажа «хазаарлахаб», барижа абахаб? Тэрээн тухай мүнөөнөө һанаагаа табихаар байна.

Энээнһээ гадна, манай колхозой 500 гектар тарялан дээрэ Зэдэ голһоо бүлүүр станциар үһан гаргагдадаг юм. Станциин ажаллажа байхада үһаншье ехээр ерэдэг, нюдэ баясамаар байдаг. Тэд энэ үһана баһал хүсэд хэрэглэжэ шаданагүйбди. Зай, хараад үзэе. Ханаабууд соолоо үһа сасан тарааха түхеэрэлгэтэй 3 — 4 трактор энэ үһанай 30 процентыешье сабшалан дээгүүр сасажа үрдинэгүй. Үндэр добо өөдэ бүлэгдэһэн үһан һөөргөө урдажа. Зэдэ голдоо бусашадаг, ямаршье үһалалга болонгүй һаладаг, үшөө газарай һайн хүрьһые угаажархидаг.

Энээниие тусхай бүраздаануудаар, жэжэхэн һубагуудаар тараан полинуудаа үһалдаг болоо һаа, һайн байха гэжэ ханаанаб. Үнэндөө, ороидоол 3 — 4 трактورта тодхогдоһон түхеэрэлгэнүүд 500 гектар тарялангые богонихон болзор соо үһалжа яашье үрдихэгүй. Ушар нимэнээл үһалагдадаг полинуудай ургаса хуурай добынхиһоошье дээшээ байдаггүй бшуу.

Газараа үһалхын хажуугаар, агротехникые нарилар сахиха хэрэгтэй ааб даа. Жэжэ хайр шулуун хүрьһэтэй газарта кукуруза гу, али тэжээлэй ондоошье ургамал таряад, тэрэнээ үһалаабди гэжэ бэеэ зобоонобди. Тэндээ наг шэбхэ гу, али минеральна үтэгжүүлгэ хэрэгтэй эзргээрнь, дүүрэн нормоор гаргадаггүй аад, мнил үһалхада хайр шулуу руу үһан шэнгэшэнэ. Тиимэһээл кукуруза урганагүй. Эндэ байгаали гэмтэй бэшэ, харин агрономууд хамагай түрүүн зэмэтэй гэжэ ханаанаб.

Урдань манай ажахын 2 мянга шахуу гектар сабшалангай 900 гектарынь үһалагдадаг байһан һаа, һүүлэй хоёр жэлдэ тэрэнэй хахадыньшье үндалуулагданагүй. Юуб гэхэдэ, дээрэ хэлэгдэһэн шалгаганһаа боложо, намартаа газар үһалагдахаяа ороидоошье болёо. Хабартааехэнхидэ газар нэгэ дахин лэ дутуу ядуу үһалагдана бшуу.

Эдэ бүгэдые юрэл гомдохын тула хэлэнэ бэшэб. Өөрынгөө һанамжые ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэ нэгэнтэ бэшэ хэлээ хүм. Тэд хубилалта болоногүй. Үнөөхил хэдэн үбгэд лоом, хүрзээ баряад лэ сабшаландаа гаранабди.

Колхоздо олон жэлэй ногоо тарижа, сабшалан һайжаруулха туушаа яһала анхарал хандуулагдажа байтараа, тэрэншье мартагдажа захалба. Хэдэн жэлэй саана бүхы агротехникынь заабариие сахижа таряад, үтэгжүүлээд, үһалаад байхада, манай сабшалан дээрэһээ гектарай 40 — 50 центнер шанартай үбһэн абтаха гэжэ дүй дүршэл харуулна. Тэд мүнөө энэ хэрэг юундэ орхигдошобо гээшэб? Гайхахаар.

Намда даалгагдаһан 270 гектар үһалагдадаг сабшалан дээрэһээ арбаад гаран жэлдэ удаагаар гектар бүхэнөөнь 25 центнер үбһэн алгадгүй абтана. Үнгэрһэн жэлдэ ехэ гандуу байгаашье һаань, гектарай 24 центнер үбһэн гараа. Харин мүнөө газараа үһалха үһагүй болошоод байхадаа ханаам ехэ зобоно. Мори тэргэ, хүрзэнөө ондоо багажа зэмсэгүй үбгэн юу бүтээхэб даа. Мэдээжэ. Бидэндэ луговодуудта ямар нэгэн механизаторые техникэтэйгээр үгэхөө лэ гэжэ ханаанаб. Сабшалан һайжаруулха, шэбхэ зөөхэ отрядай техникэ үбэлдөө элдэбажалда абташана. Тэдэнэй хоёргурбыеньшье хүдэлгэжэ, бүлүүр станцяар тошо мүльһэ хүргэхэ хэрэгтэ табяа һаань, ажалаа харюулхал байгаа. Теэд манайда мүнөө хүрэтэр бүлүүр станцинууд хүдэлгэдэнэгүй.

Шэнэ табан жэлэй богоһо дабажа ороод байхадаа, түрэл партиингаа XXVI съездын шийдхэбэринүүдые бэелүүлэн ажалаа урагшатайгаар бүтээхын түлөө хүн бүхэн эрмэлзэхэ ёһотой. Тиимэһээ бидэнэр луговодууд өөһэдынгөө хүдэлмэриие һайнаар ябуулха гэжэ бэеэ зэһэнхэйбди. Гансал манда колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй зүгһөө анхарал туһалажа хэрэгтэй.

Б. ДОМБОЕВ,
Зэдын районой Леннинэй нэрэмжэтэ колхозой луговод, үнинэй коммунист.

СССР-эй Верховно Соведэй ПРЕЗИДИУМДЭ

Үндэдэрнин гайхамшагта амжалтануудые түүнэй түлөө, арбадахи табан жэлэй даабариие болон социалис уялгануудаа болзорһоонь дүүргэһэнэй түлөө, ажалай шэн габяа гаранай түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиум граждан авиациин болон геолого-шэнжэлгэ эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ **Ленинэй орден «Хадуур ба Балта»** гэһэн алтан медаль бэлэгтайгаар **Социалис Ажалай Геройн** нэрэ зэргэ олгобо;

Шаматалеев Леонид Нургаловичта — Зүүн Сибириин граждан авиациин управленниин вертолётой командир.

КПСС-эй XXVI съездын шиндхэдбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ЗАЛУУШУУЛ ХОДОДОО ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

«Мүнөө 18—25 наһатай залуу хүнүүд үглөадэр болоходо, манай обществын гол хүсэниинь байха. Политическэ тапааараа эдэбхитэй, ажал хэрэгээ мэдэхэ, ажайда дуратай, хүдэлжэ шадаха. Эхэ ороноо хамгаалгада ходедоо бэлэн байха үетэниие хүмүүжүүлгэдэ туһалха гээшэ комсомолой хүдэлмэриин эгээн шухалань, эгээл гол ньинь болоно.

Комсомол энэ зорилгоёо дүүргэнэ. Ороноймнай хизаар, областьнуудай олон тоото барилганууд тэрэнэй хубита болоно. Гүрэниие ударидалгада, нинтын бухы байдалда комсомолой хабаадахань бүри ехэ болоо. Иигэжэл хүдэлхэ хэрэгтэй».

(КПСС-эй XXVI съезд дээрэ Л. И. Брежневэй хэлэн тоосоото элидхэлһэ).

Түрэл Коммунис партиингаа XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор үгтахын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысеендэ манай районой таба мянган комсомолшууд хам оролсон ажаллаа һэн. Энэ мүрысеенэй эршэтэ долгин соо элдэб үнэтэ үүсхэлнүүд гараа, эдэбхитэй бэрхэ хүбүүд, басагад тодороо. Эндэ залуу коммунистнууд, Хяагтын эзэргэ-нэхэлгын фабрикын эсхэгшэд Зульфия Замалеева, Любовь Кожевникова, Сухын арһанай заводой хүдэлмэришэн Галина Гончарова, наймаалагша Галина Семенова, тогоошон Зина Гомбоева, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой хонишод Николай Жаркой, Илья Унагаев, Хяагтын совхозой хонишон Павел Батуев, «Дружба» колхозой һаалишан Мария Банзаракцаева болон бусадые нэрлэлтэй.

Арбадахи табан жэлдэ амжалтатай һайнаар хүдэлжэ гараһан табан хүмнай ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн мүнгэн тэмдэгээр шагнагдаа һэн. Тиихэдэ дүрбэн хүн «Үйлэдбэриин залуу эрхимлэгшэ» гэһэн, хоёр хүн «Алтан залаа» гэһэн, зуу гаран хүн «Табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн бронзо тэмдэгүүдэтэ хүртэһэн байха юм. Тэдэнэй тоодо Хүдэриин совхозой механизатор Ирина Каркунова, «Пограничный» совхозой һаалишан Надежда Колодина, эзэргэ-нэхэлгын фабрикын хүдэлмэрилэгшэ Галина Олейникова болон бусад ороносоно.

Мүн тиихэдэ арбадахи табан жэлэй, 1980 оной түсэб, уялгануудые болзорһоонь урид дүүргэжэ амжаһан түрүүшүүлээ бидэнэр мүнөө омогорхон нэрлэнэбди. Эдэнэр хадаа «Дружба» колхозой механизаторнууд Сергей Тобоев, Валерий Доржиев, «Пограничный» совхозой механизатор Юрий Нечаев, Алтайн совхозой һаалишад Мария Олбороева, Бадмасу Очиртарова, Мөраөшын совхозой механизатор Марат Баинов гэгшэд болоно. Тэдэнэр булта олон янзын мэргэжэлтэйнүүд. Хүдэлдэг газарынь, эрхэ байдалыньшье өндо өндоо. Гансал залуу наһанай залитайгаар урагшаа эрмэлэздэг, түсэб, уялгануудаа дүүргэхын түлөө оролдон хүдэлдэг зангаараа адлинууд. Жэшээлэн хэлэбэл, Мөөрөөшын совхозой залуу малшад Владимир, Сэсэгма Доржитаровтан энэ үбэлэй хүшэр хүндэ үедэ хаража байһан хашарагуудаа нэгэшье үхэл гарзада оруулангүй, толгой буриинь шэгнүүрые дунда зэргээр 643 граммаар нэмэжэ шадаһан байха юм. Гүйсэд һайн дүй дүршэлтэй болоошьегүй эдэ залуушуул имагтал оролдолгынгоо ашаар иимэ амжалта туйлаа гэбэл алдуугүй.

Гэхэтэй хамта эндэ манай залуушуулда баян дүршэлөө хубаалдан, тэдэниие ажалайнь, ажабайдалайнь харгыда гаргадаг һурган хүмүүжүүлэгшэ. Дэй хубита өхэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Жэшээнь, Хяагтын эзэргэ-нэхэлгын фабрикын эсхэгшэ Цырен-Жигмит Ринчиновна Молонова, автотранспортна предприятиин жолоошон Константин Тимофеевич Карелов, Сухын арһанай заводой оёдолой цехэй начальник Георгий Иннокентьевич Томсон, «Пограничный» совхозой ахалагша хонишон Намжил Бадмаевна Банзаракцаева, Алтайн совхозой һаалишин фермые даагша Николай Раднаевич Рампилов, «Дружба» колхозой тракторна бригадын бригадир Владимир Доржиевич Батомункуев гэгшэд залуушуулые һурган хүмүүжүүлхэ талаар ехэ оролдолго гаргадаг юм. Хяагтын совхозой суута механизатор, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеран, Ленинэй ба Ажалай Улаан Тугай орденуудай кавалер Владимир Александрович Чернояров гуша гаран залуушуулые таряашанай хүшэр мэргэжэлдэ һургажа табиһан байна.

Районой материальна үйлэдбэри дээрэ ажалладаг комсомолшуудай тоо жэл ерэхэ бүри олошорно. Мүнөө үедэ промышленностьда 518 комсомолшууд, транспортда—114, хүдөө ажахыда 815 хүн хүдэлнэ. Тиихэдээ манай залуушуул РКСМ-эй III съезд дээрэ хэлэһэн «Коммунис залуушуулай холбоон хадаа али бухы ажалда туһа хүргэдэг, эдэбхи үүсхэл гаргадаг габшагай бүлэг байха ёһотой» гэһэн В. И. Ленинэй үгэнүүдые өөрынгөө ажалай, ажабайдалай дайшалхы уряа болгонхой. Тиин гүрэн түрынгөө ажабайдалда болоҗо байдаг үйлэ хэрэгүүдые шэнэ үүсхэлээр үгтадаг, ажалай амжалтаар тэмдэглэдэг заншалтайбди.

Хяагтын эзэргэ-нэхэлгын фабрикын, Наушки станциин, Сухын арһанай заводой комсомолой организацинууд Москваа, Ленинградай, Украина, Белоруссиин залуушуулай үүсхэл дэмжэн, «Арбадахи табан жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхэ! КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор үгтаха!» гэһэн уряа доро социалис мүрысөө эмхидхэ һэн. Эзэргэ-нэхэлгын фабрикын Екатерина Васильевна Чухмановагай ударидадаг ВЛКСМ-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ цехэй комсомол-залуушуулай коллектив КПСС-эй XXVI съездын нэгдэхэ үдэр болотор 1981 оной түрүүшын хоёр һарын түсэб бэелүүлжэ, түсэбһөө гадуур мянган хэһэг продукци гаргаха, 500 килограмм үтаһа эзрэхэ уялга абаһан юм. Энэ уялгаяа комсомол-залуушуул үлүүлэн дүүргэнхэй. Мүнөө түс коллектив 1981 оной апрелиин түсэбөөр ажаллана. Мүн тиихэдэ Алтайн совхозой һаалиин фермын комсомол-залуушуулай коллектив КПСС-эй XXVI съездые эрхим амжалтаар үгтаа һэн. Манай районой үйлэдбэриин ямаршье участок, ямаршье түрүү коллективтэ абажа харахада, комсомолшуудай хамтын амжалтада оруулһан хубита эли байха.

Мүнөө хүдөө ажахыдамнай малай үбэлжэлгын нилэзд хүшэр хаһа ороод байна. Абаһан түл түрэсэзэ үхэл гарзагүйгөөр тэнжэзхэ, үбһэ тэжээлэз гамтай, ашаг үрэтэйгөөр гергашалхэ, энэ үедэ малшадые комплексноор хангаха гэхэ мэтэ зорилгонууд хүдөөгэй комсомолой организацинуудай үмэнэ табигдана гэгшэ. Иимэ харюусалгата үедэ хонидой отаранууд, һаалиин фермэнүүд дээрэ хүдэлдэг 14 залуу басагад Ленинскэ комсомолой гэшүүндэ абахые гуйжа, мэдүүлгэ үгэһэн байна. Энэ жэшээ манай залуушуулай политическэ үндэр мэдэрэлые гэршэлнэ бэшэ гү?

Малай үбэлжэлгын, түл абалгын хүшэр хаһада районой колхоз, совхозуудта комсомол-залуушуулай саг зуурын 17 коллектив эмхидхэгдэнхэй. Районой промышленна предприятинуудһаа дүшөөд залуушуул комсомолой путевкоор түл абалгын хүдэлмэридэ эльгэзгдээ. Тэдэнэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй гурим, түрүүшүүлыень урмашуулха хэмжээнүүд баталагданхай.

Мүнөө түл абалгын халуун хаһа түлэг дундаа. Энэ үедэ залуушуул — Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоздо Бимба Ранжуров, Хүдэриин совхоздо Любовь Дагданова гэгшэд эрхимэзр хүдэлнэ. Хяагтын, Хүдэриин, Алтайн совхозуудай, «Дружба» колхозой комсомолшууд малшадай байрануудаар ябажа, лекци уншадаг, концерт табидаг.

Залуу малшадай оролдолгын үрэ дүншье яһала һайн. Хяагтын совхозой ахалагша хонишод Павел Батуев, Андрей Кожин, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой Илья Унагаев, «Дружба» колхозой Сергей Номтоев гэгшэдэй отарануудта 400 гаран хурьгад абтаад, тэнжээгдэжэ байна.

Районой һургуулинуудай комсомолшууд болон пионернүүд энэ үбэлжэлгын үедэ һаалиин 28 фермэ ба хонидой 164 отара шефтэй абанхай. Тиин тэдэнэр нарһанай шэлбүүһэ бэлэдхэхэ, улаан булангуудые шэмэглэхэ, концерт наада харуулха гэхэ мэтэзр мүн лэ ехэ оролдолго гаргана гээшэ. Тиигэжэ, жэшээнь, Хираанай-Адагай дунда һургуулиин һурагшад 163 центнер нарһанай шэлбүүһэ бэлдэнхэй.

Мүнөө манай комсомол-залуушуул ажалайнгаа алхамые аха нүхэд-коммунистнуудтайгаа ниилүүлэн дабшахые оролдоно. Тиигэжэ түрэл Коммунис партиингаа XXVI съездын шиндхэбэрнүүдые сүм бэелүүлхын түлөө эрмэлзэн ажаллана гээшэ.

В. ЦЫРЕМПИЛОВ,
ВЛКСМ-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь.

Совет орон дотор

ЗАЛУУШУУЛАЙ ШЭН ГАБЬЯДА ЗОРЮУЛАГДАНА

Магистральна тосхоной «Спектр» гэжэ агитбригадада хабаадагшад «Боярка үргэлжэлнэ» гэжэ шэнэ зүжэгөө совет залуушуулай ажалай габьяда зорюулһан байна. 1921 ондо хүшэр хүндэ эрхэ байдалда Николай Островский болон тэрэнэй нүхэд-комсомолшуудай барилһан суута Бояркын — түмэр харгын станциин нэрээр зүжэг нэрлэгдээ юм.

Магистральна тосхоной хүн зон БАМ-ай сасуутан болохо өөрынгөө агитбригадада дуратай юм.

Магистральна,
БАМ-ай Түбэй *участок.

ШЭНЭ ТҮХЭЛЭЙ «СИБИРЯГУУД»

Ороохо хуряалгын комбайнуудые бүтээдэг Красноярска үйлэдбэриин нэгэдэлэй гол конвейертэ хизаарай зуун эрхим таряашад һаяхан айлшалба. Предприятиин бүтээһэн СКД-6 түхэлэй шэнэ «Сибирягуудтай» солото механизаторнууд сэхэ цех соонь танилсаһан байна.

— Иимэ машина тухай үнинэй сэдьхэдэг һэм, —гэжэ «Колос» совхозой комбайнер И. Ф. Притуляк хэлэбэ. — Һайн машина. Урданай «Сибирягтай» саг... да, бүтээсэнь гүрбанай... шахуу хубяар дээшэз... керынь арьбан, на... тааруу зохид байна.

Хараалагдаһан болоо... жэл урид шэнэдхэн... руулагдаһан «Сибиря... конвейерһээ гараба... Гүрэнэй комисси түрү... бүлэг машинануудые «эр... сэгнэлтэтэйгээр тү... абаа.

ТОСХОНУУДТАХИ ЗАВОДУУД

ТЕЛАВИ (Грузиин ССР). КПСС-эй XXVI съездые... дэлэлдэ абаһан уялга... даар хараалагдаһан бо... һоо хахад жэл урид... зиин Пшавели гэжэ хэ... тосхондо үрэ жэмэс... овощ болбосоруулха... ашаглалгада оруулга... Түрүүшынь продукци — ... жэмэсэй ундан холын... то зүгэй ажаһуугшадта... лон Байгал-Амарай... замай барилгашадта... дэз.

Завод жэлдэ 50 мл... тонно жэмэсэй болон... щой консервэ гаргаха... далтай юм. Эндэ бухы... дэлмэриинь оньһожоруу... данхай, автомадаар хэ... данхай.

Мүнөө жэл Грузиин... хонуудта ашаглалгада... лагдаһан 6 предприятин... гэнь тус завод болоно. ... ти болон правительств... раалһан республикиин... лиг нютагуудые социал... экономическа талаарны... жөөхэ программын ёһоо... рилга хэгдэнэ.

Шэнэ табан жэлдэ то... нуудтахи болбосоруу... предприятинуудай хүсэ... дал хоёр дахин ургаха... на.

ШУБУУНАЙ ФАБРИ... НЭГЭ ЖЭГДЭ ХҮДЭЛМЭРИ

ЛОМОНОСОВ (Ленинг... ска область).. Русско-Ви... ко шубуунай фабрикада... сомол-залуушуулай... хүдэлмэрилэгшэд харааг... һан болзорһоо жэл урид... лион бройлер тушаһан... хайгаа һаяхан элд... Предприятиин хоёрдохи... жэзэе ашаглалгада оруу... най ашаар иимэ үнэр... дун туйлагдаба бшуу.

Бригадна подряд... рүүлгэ амжалтынь... һуури боложо үгөө. Шу... най байрануудые бэлэ... гохотой сасуу, шубуун... лагдажа, харуулһагда... байгаа. Түхеэрэлгэнүүдые... саргаха үедэ конвейерэ... нинин хоёр хажуугаар... нүүдые байгуулха гэжэ... раторнууд дурадхаһан... юм. Тиигэжэ 100 м... дальбараа нэмэжэ харуу... ха арга олдоһон байна.

Мүнөө жэл Ленинград... «Птицепром» трестын... рикануд хотын болон... ластинин хүн зондо 50 ... ган тонно диетическэ... эльгээхэ юм. Энэнь үнэ... табан жэлэй һүүлшын жи... хидэ орходоо хоёр дахин... хуу схэ болоно.

(ТАСС...

НАБЕРЕЖНЫЕ ЧЕЛНЫ (Татарай АССР). Ашм... автомашина үйлэдбэрилэн гаргадаг Камска нэгэдэ... хоёрдохи ээлжээн эрхим гэһэн сэгнэлтэтэйгээр ашаг... гада үгтөө. Тиигэжэ барилгашад, КамАЗ-ай машина... тээгшэд КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ абаһан... шэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудаа бэелүүлээ юм. ... ехэ амжалтаарнь КамАЗ-ай хоёрдохи ээлжээнэй бр... гада хабаадагшадые Л. И. Брежнев халуунаар амр... лаа һэн.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Набережные Челны... Автозаводско райондо мүнөө 215 мянган хүн ажа... 2. Гол конвейерэй хоёрдохи һалааһаа «КамАЗ-4310»... хэлэй вездеходууд гаража эхилээ. Харгы муутай... гэй районуудта нимэ машинануд хүдэлхөөр хар... дана.

ТАСС-ай фотохро...

СОЛОТОНОЙ НЭГЭН

КОММУНИСТ туһай хоорооны

ЭНЭ ХҮНТЭЙ нам һуужа хөөрэлдэхэнь бэрхэтэйл гээшэ. Хэрэгэй гараа хада тэрэниие бэлэрхэдээ дүтэ тойроноо олохошьегүйт. Хайшаашье ошоһьень, хаанашье ябаһьень мэдэхэ хүн байхагүй. Нүхэдөө дахуулан, түхэрсэн жэл соо олон янзын, бэе бэеһээ ташха ондоо маягтай хүдэлмэринүүдые заб-һар гаргангүй, хойно хойноһоонь һубарюулан бүтээжэ ябаһан хүндэ сулөөтэй сагай ушархань, нээрээшье, гайтайл хаш даа.

Газарай хүрэжэ, гол горходой, нуур налхиин мүльһөөр хушагдажа эхилхэдэ, шарга хэхэ модоёо, һуринүүдээ хорёолхо һургааг, һаднагаа ойдо отолжо, доошонь буулгажа, хэрэгтэй газартань абаашаха. Ян хүрэшөөгүйдэнь, баһа шэбхэсэ зөөжэ үрдихэ хэрэгтэй. Хажуугаарнь үдэр улам богони боложо байха. Түргэн урасхалта Санилын уһые сабшалан дээгүүр хубаарилан тараадаг һубаг, жанаабуудаа, эхинэйнь хаалтануудые заһаха, тошо халяалгада бэлдэхэ гээшэ заашье хойшолуулашагүй ажал хэ юм даа.

Тухашарһаар байтарнь, хабар хүрэжэ ерэхэ. Тиихэдэ одоо амаржа, унтажа байха саг юундэ олдобо гээшэб. Сабшалан дээрээ хонон үнжэн байрлажа хүдэлөөгүй хада ямар үрэ гаралтайб даа. Тиигээд лэ улам саашадаа удаа дараалан шэнэ хүдэлмэри. Юрэдөө, даажа байһан участок дээрээ ургуулһанногоогоо өөһэдынгөө хүсөөр хуряажа абадаг гуримда оро-һон саг үргэлжын оньһожоруулагдамал лугомелиоративна отрядай хэдэг/янза бурии ажалые хоорондонь забһартуулжа бололтой бэшэ.

Нимэ таһалгарлагүй технологиин гуримаар хүдэлхэ коллектив бии болгохо гэһэн үүсхэл гаргажа, тэрэниие өөрөө хүтэлбэрилжэ эхилһэн Николай Михайлович Вахрушевай эмхидхэхы бэлиг шадабаряа харуулха ажалай эхилһэнһээ хойшо табан жэл үнгэршэбэ. Энээниие тиимэ үни удаан жэлнүүдтэ үргэлжэлһэн хугасаа гэмээр бэшэ ааб даа. Тиигэбэшье бухэли арбадахи түсэбтэ табан жэлтэй эгсэ сасуу аад, амжалтаар баян, бухы коллективэй, хүтэлбэрилэгшын өөрынь нэрэ солые алдаршуулһан жэлнүүд боложо шадаһан ушар һонирхол татамаар.

...Доодо-Мугын сабшалан дээрэ арба гаран жэлдэ хүдэлжэ ябаһан ажахын, районой, үшөө республикын сууга луговодуудай нэгэн, Октябриин Революциин орденто Доржо Базарович Ракшаевай пенсидэ гаража, энэ газараа орхихо сагынь тулажа ерэбэ. Тэд энэ хүрьһэтэһэн, үрэжэлтэй болоһон, уһалагдадаг сабшалангые хэндэ даалгалтайб? Эзээ алдаһан газар дары муудажа эхилхэл!

Тиихэдэ совхозой ахамад мелиоратор тушаалтай байһан коммунист Вахрушевай толгойдо элдэб бодолнууд түрэһэн бэлэй. Хяяа хадхажа һуудаг хүршэ үбгэнэйнгөө хэһэн хэрэгые үргэлжэлүүлхэ хаба шадал намда бии гээшэ гү, хэр гэлдэхэ хабиб? Үгы даа, туршаха байна. Луговодуудай звено бэшэ, харич сабшалан дээрэ түхэреэн жэлэй туршада хүдэлдэг оньһожоруулагдамал лугомелиоративна отряд гэжэ нэрэтэй болгон, тэрэниие хубилгахада лахаб. Иимэ бодолнууд Николай Михайловичай толгойдо иэгэ үдэрэй туршада гэнтэ мүндэлшэһэн байхагүй.

Анханда Хүрбын совхозой отделени байһан, мүнөө Хасууртайн совхозой механизатор Михаил Иванович Шевченкын толгойлдог лугомелиоративна отрядай амжалтатай хүдэлмэри ахамад мелиоратор байһан Вахрушевай эүрхэ сэдьхэлые яһалахан хүдэлгэдэг бэлэй. Тэд юундэшьеб Тээгдын отделенидэ өөдэ абтадаггүй байгаа. Харин мүнөө энэ эгээл үрэжэлтэй сабшалангай эзэгүй болохоёо байхада, «добтолго» хэхээр саг ерэбэ. Энэ үүсхэлыень ажахын ахамад агроном Николай Родионович Евсеев үнэн зүрхэнһөө дэмжэ, бодотоор бэелхэ хэрэгтэнь хам оролсоо һэн.

Иигэжэ Хүрбын совхоздо үйлэдбэриин шэнэ коллектив — саг үргэлжын лугомелиоративна отряд эмхидхэгдэжэ, малай тэжээл бэлэдхэлгын тусгаар мэргэжэһэн һалбари байгуулха үндэнэ һуури табигдаба. Тус отрядта 347 гектар сабшалан таһалагдажа, энэниие элдүүрилхэ, уһалха, үтэжүүлхэ хүдэлмэриие хаһа соонь дүүргэжэ, шадамаар арга боломжотой надрнууд, оньһон техникэ, бусад хэрэгсэлнүүд үгтөө бэлэй. Түрүүшын жэлдэ хуушан эзэниинь эдэнтэй суг хүдэлжэ, шэнэ эзэдтэ һургаал заабари үгөө, баян дүй дүршэлөө халан дамжуулха ехэ туһаламжа үүлүлээ һэн.

Шэнэ мэргэжэл шудалхаар нэгэдэн бүридэһэн механизаторнуудай шэнэ коллектив түрүүшынгээ жэлдэ гектар бүриһөө дунда эзэргээр 20 центнер үбһэ сабшажа абаа. Хойто жэлынь урда жэлэйнгээ дүнгые хоёр центнерэар дээшэлүүлжэ шадаа. Иигээд Н. М. Вахрушевай хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна отрядай коллектив бата найдамтай, нэгэ жэгдэ хэмжээнэй үбһэ жэлһээ жэлдэ удаа дараалан абажа байба. Тэд үнгэрһэн жэлнүүдэй сагай уларил ямар байгаа гээшэб. Алибаа бэрхэшээлнүүдһээ сухарингүй, зорилготойгоор дабаха шадабаритай коллектив байгуулһанай аша үрэ эндэ харагдана.

Тиигээдшье Николай Михайлович нүхэдтөө ганса заабари үгөөд, эрилтэ табяад ябадаг хүн бэшэ юм. Янза бүриин тракторнуудые, элдэб оньһон түхеэрэлгэнүүдые, ээр зэмсэгүүдые табан хургандаа адли мэдэхэ, заһабарилжа шадаха бэлигтэй механик шуу. Энэмнай олон лэ жэлдэ щудалжа, хара хүлһэеэ адхажа олоһон мэргэжэл ааб даа. Техникум дүүргэнэзэйнгээ һүүлээр арбан жэлдэ Хүрбын леспромхозло механигаар хүдэлөө. Түрэл колхозойнгоо совхоз болон хубилһан саг-һаа эхилээд, МТМ-е даагша, хүдөө ажахын машинануудай талаар механик, ахамад инженер ябаһан байна. Тэд техникые һайн мэдэхэ нимэ мэргэжэлтэд түгэс ехэ дүршэлтэй хүнэй харюусалга доро даалгагдаһан оньһон хэрэгсэлнүүдэй али нэгэ шалтгаанаар һаатажа гү даа, али саг-һаа урид хэрэгсэлһээ хаягдаха ушар тон лэ хомор үзэгдэдэг байһаниинь мэдэжэ зүйл.

Николай Михайлович бага балшар наһанһаа энэл Хүрбын толдо үдэжэ, энэл нютагай зоной дунда хүмүүжэһэн, хүдэржэһэн, ажалай үргэн замда гараһан намтартай юм. Хүдөө ажахын үйлэдбэриндэ, модо бэлэдхэлдэ ашаглагдадаг бухы оньһон техникые, алибаа автомашинные «доторэ», «гадаргүй» мэдэхэһээ гадна, тэдэниие абьяастай бэрхэзэр «аргалжархиха», шууд «жолоодохо» шадабаритай, ямаршье инженерһээ дутуугүй мэргэжэлтэй боложо шадаһан хүн лэ даа.

Тиимэ бэйгаашьегүйдөө аргагүй хаш даа. Тэрэнэй үбгэ эсэгэ түрэһэн эсэгэ хоёр угаа бэрхэ модошо, түмэршэ дархашуул байһан юм. Тэдэниие хүсэхэ-уран гартан тэрэ үедэ Ара-Хасууртайда, Хүрбын голой нютагуудта олдохогүй байгаа. Н. М. Вахрушевай гэртэхин Михаил Семеновичтон хамтын ажалай байгуулагдажа эхилхэ үеэр Хасууртай тосхонһоо гаража, Балшэр нютагта түбхинэн һуурижаһан болэй. Эсэгэнь эндээл Калининай нэрэмжэтэ худөө ажахын артелиин түмэршэ, модошо дарханаар наһа баратараа ажаллаа. Би өөрөө эсэтынгээ ехэ талын аша хүбүүнэй нигэжэ түрэлхидэйнгөө уг залгамжалан, уран бэлигынь үргэлжэлүүлжэ ябахадань баярлагшаб. Николай Михайловичтай уулзаха бүри түрэзэн тушаа дурдаад абаха ушар гаралаг...

Мелиоратор, луговод гэһэн мэргэжэлнүүдые Николай Михайлович бабал шуналтайгаар шудалжа шадаа. Үшөө тиихэдэ хүтэлбэрилэгшэ, хүмүүжүүлэгшэ гэһэн үгэнүүд энэ коммунистын ажалай намтарай шэмэглэл болоихой. Сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөөэ хамта хамаг хүндэ хүшэр хүдэлмэри хэжэ ябахатаяа зэргэ тэдэнэйнгээ удридагша, ажалые эмхидхэгшэ, заабаришан байха гээшэ нилээд харюусалгатай хэрэг.

Отрядай гэшүүд мүнөө ехэ сулөөгүй ажаллана. Арбадахи табан жэлые амжалтатайгаар удэшэһэн энэ коллектив шэнэ табан жэлые һайн үрэ дүнгүүдтэйгээр дүүргэхэ хүсэл эрмэлэлтэй байһанаа элирхэйлнэ. КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор үгтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэй оролсоһон энэ отрядайхид хуушан газар дээрэ үшөө 120 гектар сабшалан нэмэжэ абаа. Гадна 80 гаран гектар халдаһан болоһон, шугы бургааһанда, болдог дошодо даруулһан газар элдүүрилжэ, олон жэлэй ургамал — волоснец тариха зорилго табинхай. Горитой талмайгаа намартаа уналаа. Тиихэдэ 100 мянган кубометр тошон халлагдаихай, гектар бүхэндэ хоёр центнер хүртэмөөр минеральна үтэгжүүлгэ сабшалан дээрээ зөөжэ байнхай.

Арбадахи табан жэлэй ажалай түрүүшүүлэй зэргэдэ жагсалсаһан, эрхим үрэ дүн туйлаһанай түлөө «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаһан нютагаймнай үүсхэлшэ коммунист Николай Михайлович Вахрушевай хүтэлбэрилдэг ажалша коллектив шэнэ табан жэлдэшье «жолоогоо» һуладхаагүй, байһаниинь лабтай.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.
Хориин район.

ТЭЖЭЭЛ АЛМАГДАНА

Үнгэрэгшэ зунай ган гасуурһаа уламжалан, үбһэ тэжээлэй багые хараада абаһан Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд малайнгаа тэжээлые шанаржуулан буйлуулжа бэлдэхэ хүдэлмэрээ түбэй складай дэргэдэ эмхидхэ юм. Тиигэжэ тэжээлэйнгээ томо энэ цехые коммунист Митрофан Дондопович Дондоповто даалгаа.

Эндэ гол түлэб һолоомон, нарһанай шэлбүүһэн хэршэгдээд, мүн гурил болгогдоод малай гүүртэ, һаалиин фермэ болон хонидой отарануудта абаашагдана. Тэндэ энэнь талха таряанай зүйлтэй, минеральна нэмэлтэ тэжээлтэй холигдоод хони, үхэрнүүдтэ үгтэдэг юм.

Шэнэ аргаар тэжээл шанаржуулан бэлдэдэг болохоһоо хойшо, илангаяа талха таряанайнгаа зүйлые гамтайгаар, ашаг үрэтэйгөөр гаргашалдаг болоо. Дурсагдагша цехэй дэргэдэ эхэ хонидто, тугал, буруунуудта эдюулхэ шэмэтэй тэжээл мүн лэ бэлдэгдэнэ.

Энэ цехтэ 12 хүн ажалладаг юм. Тус коллектив үдэр бүри бэлдэһэн 30—35 тонно элдэб шанаржуулагдаһан тэжээлээ 40 фермэ, гүүртэ, отарануудта хубаарилан, тэрэ доронь эльгээнэ. Малай шэмэтэй тэжээл бэлдэхэ харюусалгата ажалда механик Доржо Бадмаев, хүдэлмэришэд Фарид Хабибрахманов, Владимир Доржиев, Жамса Сампилов, автомашиниый жолоошон Зоригто Санжиев гэгшэд шударгы бэрхээр хүдэлмэрилнэ.

Д. ГАРМАЕВ.

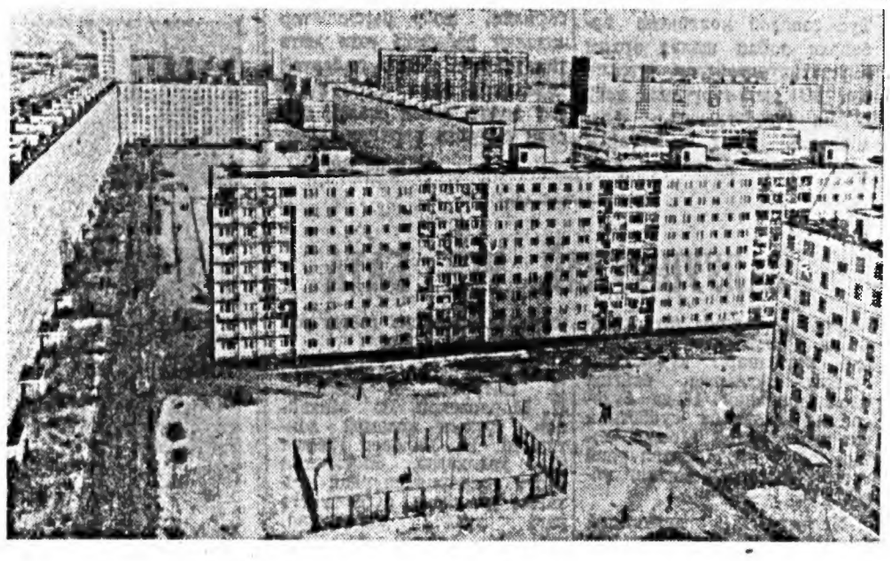

АЖАЛАЙ ОШОН

ОШОН шэнги уб улаан аад, эүгөөр томохон түмэрые ангагар аматай хабшагаар бажуугаад, хэдэн эуугаад килограмм хүсэтэй алхын дабтамал иүгөөн доро түрэниие эрьюулжэ, наадажа байһан шэнгээр хүдэлжэ байһан түмэршэ дарханиие хараа һэн гүт? Халуусень хэлэхэ гүт? Эхүүн хүндэ агаар, бухы хүбсаһан бэедэнь нялдашанхай. Нимэ эрхэ байдалда 50-яад гү, али тэрээнһээ үшөө хүндэ — 80-яад килограмм хүрэтэр түмэрые дуран соогоо эрьюулжэ наадаһандал, шанартайгаар, түргэнөөр хүдэлхэ гээшэ гайтай хэрэг.

Хусэтэй гарта
Хурин улаан
Хүдэр түмэрые
Хабшагаар баринхай
Һэжэна, мухарюулна.
Хүдэлсэ бүхэндэнь
Дуутай түмэр
Дабтуул дабгуулһаар
Дүрбэн тэгшэ
Деталь болошолой.

Энэ үгүүлэл соогоо ЛВРЗ-гэй түмэршэ дархашадай цехэй түрүүшүүлэй нэгэн—Сэрэн-Доржо Лобсонович Махаров тухай хөөрэхэмнай.

...Совет Армиин уллгата албаһаа табигдаһан Сэрэн-Доржо Буряадай гиганшын хүдэлмэришэн болоһон юм. Тэрэ хүдөө нютагта үндыһэн хадаа ажалда үшөө бага наһанһаа хойшо дүршэнхэй, ажалша бэрхээр хүмүүжэһэн байна. Тиимэһээл залуу хүбүүн хүйтэн аргаар хүдэлдэг түмэршэ дарханай мэргэжэл жэлһэй туршада шудалжа үрдиһэн юм.

Эгээл энэ үедэ цехэй түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн—30 гаран жэлдэ түмэршэ дарханаар ажаллаһан Иван Васильевич Степановай пенсидэ гараха саг дүтэлжэ байгаа. Мүн нүхэр Степановай туһалагшаар ажаллагша амаралтада гарашаба. Яалтайб? Иван Васильевичай орондо заатагүй найдамтай ба саашадаа һайнаар хүдэлжэ шадаха хүдэлмэришэниие хүмүүжүүлхэ мэ байһаар зандаа. Цехэй хүтэлбэри дүршэлтэй хүдэлмэришэн Степановтай, мүн тэрээнтэй суг ажалладаг машинистка, мэргэжэлдээ дүйтэй, цех соогоо түрүүшүүлэй нэгэн Л. Н. Ильичёватай зүбшэжэ, Сэрэн-Доржые тэдэнэй туһалагшаар абаха гэжэ шиидэһэн байна. Тиихэдэ хамтадаа хүдэлдэг болоһон саг тухайгаа Любовь Николаевна иигэжэ хэлээ һэн:

— Түрүүн бидэнтэй хүдэлжэ эхилхэдээ, Сэрэн-Доржо энэ ажалда үшөө хүсэд дүршөөдүй ябаа. Тиигэбэшье оролдосотой хубүүнэй орёо мэргэжэл шудалжа шадаха байһандань һэжэглэдэггүй һэмдэ. Зүгөөр үшөө бэеэзэдүй, туранхайшаг бэеынь харахадаа, хүшэр хүндэ ажалтай тэмсэхэ гээшэ гү гээд бододог байгааб. Теэд мүнөө тэрэ гэһэн сагһаа хойшо гурбан жэлһээ үлүү саг ходоршобо... Харана бэзэт, хүдэр эрьн түмэрнүүдээр наадан һагад хүдэлхыень, — гээд лэ нүхэр Ильичёва Сэрэн-Доржо тээшэ омогорхолтойгоор харашоо һэн.

Дүршэлтэй машинистка пенсидэ гараһаншье һаа, мүнөө эун хэдэн һарын туршада цехэй хүтэлбэриин гуйлтаар С-Д. Махаровтай хүдэлөө. Юуб гэхэдэ, Сэрэн-Доржо шэнгээр хүдэлдэг хүнтэй түбһөн машинистка ажаллажа шададаггүй юм. Мүн хэлээ һэн:

— Сэрэн-Доржын энэ хэдэн жэл соо намтай хүдэлжэ байха үедэ үнэ сэнгээр дээшэ деталь хэхэ гэжэ ороллдожо байхыень огтошье хараагүйб. Һайнаар, шанартайгаар, түргэнөөр хүдэлдэг бирадаггүй. Сэрэн-Доржо ажал хэнгүй, миин, заахашье байжа шададаггүй.

Энэ хэлээшэеэ бүри тодорхойлон, иимэ нэгэ ушар тухай хөөрэлтэй ха. Түрүү хүдэлмэришэнтэй танилсахана ошоод ябахадаа (зунай үе һэн), цехынээ гараад, һандали дээрэ һуугаад амаржа. Хөөрэлдэжэ байһан хүдэлмэришэдэй хажууда зогсоо һэм. Тэдэнэй дундаһаа задарюун хоолойтой, шэрүүншэг харасатай, хүдэр томо бэетэй буряад хүнэй нэгэ хэды болоод лэ «газ үгөө гү гээд лэ» ундэгэшэхэдэнь, тэрэниие бүлтан соохоо хадуужа абаа бэлэйб.

Һүүлдэ мэдэхэдэмнай, наанагаа зобожо байһан хүмнай нүхэр Махаров байшоо һэн.

Л. Н. Ильичёва октябриин тэн болотор ажаллаад, амаралтадаа гаража, хүнгэн ажалда ороо. Мүнөө С-Д. Махаров цехэй тон бэрхэ машинистнүүдэй нэгэн — М. Н. Тюрнинатай суг ажаллана. Түрүү дарханда бэрхэ машинист заатагүй хэрэгтэй. Тиимэнээл Сэрэн-Доржо нүхэр Тюрнинатай хамта хүдэлнэ бшуу.

Ажалда дуйтэй, шуналтайгаар хүдэлдэг хүнэй ажалай абьяста дуулһан абтаад хүдэлжэ байхадань, хэды гоё, хэды һайхан байдаг бэ!

Түмэршэ дурхан Махаровай сог улаан түмэрые хабшагаар халташье хүдэлхэгүйгөөр бажуунхай, алха дүшын хажууда эгсэ зогсоод, тархишгаа үлэ мэдэг хүдэлсөөр машинистдэ тэмдэг үгэжэ байхыень харахада, нимэл хүнүүд ажалай ёһотойл баатарнууд ха юм гэжэ ойлгохоор байдаг. Сэрэн-Доржо Лобсонович ех

Танние ямараар хангана б

ГОЛ АНХАРАЛДАМНАЙ —МАЛШАД

Республикымнай ажалшад КПСС-эй XXVI съездын шийдхэбэринүүдые бэелүүлэн, арбан нэгэдэхи табан жилдэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ. Колхоз болон совхозуудай хөдөлмөрилэгшэд нинтын малай үбэлжэлгые хаа хаанагүй эмхитэйгээр үнэргэжэ, гараа хоролгоогүйгөөр ондо оруулхын түлөө оролдоно. Энэ харюусалга ехэтэй хаһые амжалтатайгаар дабаха хэрэгтэнь худалдаа наймаанай эмхинүүдэй хөдөлмөрилэгшэд ехэ туһа хүргэдэг байна. «Заха холын заямха, гүүртэ болон отарануудта ажаллагшадые хэр зэргэ хангажа байнаб?»—гэһэн асуудалтайгаар манай корреспондент худалдаа наймаанай эмхинүүдэй хэдэн түлөөлэгшэдтэ хандаһан байна. Тэдэнэй үгэһэн харюнууд доро толилогдобо.

В. В. ЧЕРНОЯРОВА, Хяагтын райпогой худалдаа наймаанай таһагые даагша:

—КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хэлэгдэн тоосоото элидхэл асуудалые нүхэр Л. И. Брежнев: «Мясоэнэ, столово, хубсаһа ба химическэ аргаар боловсролгоохо газарнуудта —эндэ ажаллагшадтаа хүдөө бүри ябадаг гээшэ. Тэдэ юу худалдан абажа ябанаб? Имараар тэдэние хангаб? Тэдээнтэй ямараар харилцанэб? Ажаһуудалайнгаа талаар ба худалдаа янзын тухашараадта хэды шэнэээн сагаа тэдэ ябанаб? Эдэ асуудалнуудай ямараар шиндхэгдэдэг дээрэ ехэнхидээ хүнүүд манай ажалымэри тухай сэгнэлтэ ябадаг байна ха юм» гэжэ тон ямараар заагаан байна. Үнэхөөрөө, малшадые ямараар худалдаһаа ехэ юумэн дулаан гэшэ. Районоймнай худалдаа наймаанай худөлмөрэй ажал худөлмөрэй ажалтаа ямараар эмхидхэжэ, малшадые ямараар зоригые бадаргаадаг, эдэ хоолой гүйсэд хангахын түлөө бүриин оролдолго гарна. Холын гүүртэ болон отарануудта ажаллагшадые худалдаа наймаанай худөлмөрилэгшэд автомагазинуудые хангалга гэшэ. Нинтын малай үбэлжэлгын үедэ малшадые хангаха түсэб бүри наадаталгаһан юм. Тэрэ үндэһөөр табигдаһан графиг ёһоор, недели бүридэ магазин холын гүүртэ, отарануудта нэгэ дахин хүрэжэ, хэрэгтэй эд бараасаа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые абаашадаг байна. Малшадай ажалладаг зарим гүүртэнүүд районой түбөөс 100 гаран километрэй зайда. оршодог гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Тиихэлээрээ недели бүри холын малшадта хүрэжэ, худалдаа наймаа хэхэ гэшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ. Зүгөөр манай автомагазинуудай жолоошод даалгагдаһан ажал хүдөлмэридөө харюусалгатайгаар хандадаг юм. Тиимэһээ хүн зондо эд бараа, эдеэ хоол худалдаха түсэбөө урагшатайгаар бэелүүлнэ. Автолавкын жолоошон Федор Демьянович Игумнов тэдэнэй тоодо оролсоно. Байгша оной түрүүшын хоёр һарын туршада энэ түрүү жолоошомнай түсэбһөө гадуур 2 мянган түхэригэй эд бараа, эдеэ хоол худалдаһан байна. Гэхэтэй хамта, КПСС-эй райкомой, районно Соведэй гүнсэдкомой зохёон табиһан графигай ёһоор, худалдаа наймаанай хүдөлмэрилэгшэд комплексно хангалгада хабаадалсадаг байна. Манай райпогой коллектив эд бараа, эдеэ хоол худалдаха арбан нэгэдэхи табан жилэй түрүүшын хоёр һарын түсэбые 102 процентээр дүүргэбэ.

Н. И. СПИРЯКОВ, Баргажанай райпогой правленниин түрүүлэгшын орлогшо:

—Манай районой худалдаа наймаанай эмхинүүдэй худөлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ жилдэ хөгжөөнгүүд болон совхозуудай худөлмэрилэгшэдтэ шахуу холодильник, хубсаһа угаадаг 500 машина, мотоцикл, 83 хүнгэн машина, 500 шахуу тесмо, 300 гаран радиоприемник, бусад олон ондоо эд хөрөнгэ худалдаһан байна. Малшадай захилнуудые нэн түрүүлэн дүүргэгдэг гээшэ. Автолавкануудай жолоошон бүри малшадай захилнуудые хүлээжэ абадаг тусхай дэбтэр байна. Тэдэ дэбтэр соо башэгдэгэ захилнуудай ёһоор, эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүд хэрэгтэйгээр хангаһанууд үгтэдэг байна. Жэшээлхэдэ, худалдаанай томор хэдэн ароаад багаа хөгжөөнэй телевизор холын газарта болон отарануудта эльгээгдэдэг. Автолавкын жолоошон-найдагша Владимир Гомбоев Очиров 1980—1981 оной үбэлжэлгын үедэ малшадые эрхим һайнаар хангаһан гэжэ худалдаа наймаанай таһагые даагша:

—Малшадын гүүртэ болон отарануудта ажаллагшадые 9 магазин хангадаг байна. Манай худөлмэрие районой худөлмэрилэгшэдһөө гадна колхоз, совхозуудай партхозуудта, рабочкомуудта хинажа, ажаллаа байдаг юм. Автолавкануудай жолоошод урид баталгаһан графигай ёһоор ябадаг, гүүртэнүүдээр ябадаг, малшадые, отарануудые хүлээжэ тэдэнэрэй дэбтэр соо бичэдэг, ерэһэн тухайнь тэмдэглэдэг хэдэг юм.

Жилэй үедэ малшадые хангаһан гэжэ республикэ автолавкануудай бүхы захилнуудые эмхидхэгдэ, ажаллуулгашадые тэдэ хангаһан гэжэ ойлгоно. Тэрэ байгша оной хоёр һарын түсэбые 109 процентээр дүүргэжэ, хэдэн мянган түхэригэй эд бараа ба эдеэ хоолой зүйлнүүдые холын малшадта худалдаа. Тиихэдэ нүүдэй автолавкын жолоошон Л. Я. Слепнев бүришье горитой амжалта туйлаба: байгша оной гоо хоёр һарын түсэбые тэрэ 130 процентээр дүүргэ.

1980—1981 онуудай үбэлжэлгын үедэ 2 мянга гаран үбэлэй дулаан дэгэл, хэдэн зуун арбан бөэлэй болон малгай, хэдэн арбаад палас, хибэс худалдагдаа.

Манай райпогой коллектив Дзержинскийн нэрэмжэтэ совхозой Заганай-Адагай һуһаалинин фермэдэ туһалдаг болоһоор үнинэй. Наг шэбхэеэ сэбэрлэхэ, үбһэ тэжээлээ бэлдэхэ хаһа сагтань бултаараа ошожо туһалдаг гээшэбди. Эд бараагаар, эдеэ хоолоор шадал зэргээрээ туһалнабди.

Ю. Н. МАКАРОВА, Бэшүүрэй райпогой худалдаа наймаанай таһагые даагша:

—Малшадын гүүртэ болон отарануудта ажаллагшадые 9 магазин хангадаг байна. Манай худөлмэрие районой худөлмэрилэгшэдһөө гадна колхоз, совхозуудай партхозуудта, рабочкомуудта хинажа, ажаллаа байдаг юм. Автолавкануудай жолоошод урид баталгаһан графигай ёһоор ябадаг, гүүртэнүүдээр ябадаг, малшадые, отарануудые хүлээжэ тэдэнэрэй дэбтэр соо бичэдэг, ерэһэн тухайнь тэмдэглэдэг хэдэг юм.

Жилэй үедэ малшадые хангаһан гэжэ республикэ автолавкануудай бүхы захилнуудые эмхидхэгдэ, ажаллуулгашадые тэдэ хангаһан гэжэ ойлгоно. Тэрэ байгша оной хоёр һарын түсэбые 130 процентээр дүүргэ.

1980—1981 онуудай үбэлжэлгын үедэ 2 мянга гаран үбэлэй дулаан дэгэл, хэдэн зуун арбан бөэлэй болон малгай, хэдэн арбаад палас, хибэс худалдагдаа.

Манай райпогой коллектив Дзержинскийн нэрэмжэтэ совхозой Заганай-Адагай һуһаалинин фермэдэ туһалдаг болоһоор үнинэй. Наг шэбхэеэ сэбэрлэхэ, үбһэ тэжээлээ бэлдэхэ хаһа сагтань бултаараа ошожо туһалдаг гээшэбди. Эд бараагаар, эдеэ хоолоор шадал зэргээрээ туһалнабди.

Н. БАДМАРИНЧИНОВ.

Улаан-Удэ.

СОВЕТ ЭРДЭМ УХААНАЙ ТАБАН ЖЭЛ

«Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуурин байгуулха хэрэгтэ эрдэм ухаанай үүргэ дээшэлүүлхэ...» гэжэ «1981 — 1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэгэлэнүүд» соо бэшэгдэнхэй. Арадай ажахые улам бүтээсэ ехэтэй болгохо гэһэн, 70-аад онуудта эхилһэн хараа шэгэлэл ерээдүйн табан жилдэ үргэлжэлүүлэгдэхэ юм. Тусхайлан хэлэбэл, абтадаг продукциин бүхы шахуу ургалтань гэхэ гү, али 90 процентнь үйлэдбэриин талмай үргэдхэһэнэй, хөдөлдэг хүн зоной тоое олошоруулһанай аргаар бэшэ, харин ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй, бии байгаа предприятинуудые шэнэлһэнэй ашаар туйлагдаха юм. Саашадаа хөдөлмэриин зоной үсеерхэ байһан ушарһаа үйлэдбэридэ хабаададаг хүнүүдэй тоое хороожо, экономико хүгжөөхэ хэрэгтэй болобо. Наука болон техникэгүйгөөр энэ хэсүү зорилго шидхэхын аргагүй.

XX зуун жэлэй хоёрдохи хахадта «сэбэр наука» гээшэ мартагданхай. Юун бэ гэхэдэ, эрдэм ухаан ба материальна үйлэдбэриин хоорондо айхабтар нягта холбоон бии болоод, саг үргэлжэ бэхижэжэ байна. Англиин элитэ ехэ эрдэмтэ Джон Бернал иигэжэ хэлэдэ һэн: «Эртын үедэ эрдэм ухаан промышленностиин хойноһоо даган ябадаг һаа, мүнөө тэрэниие ахижа хүтэлбэрилхэ шэгэлэлтэй болонхой юм».

Мүнөө үедэ имагтал үндэһэн шухала науканнуудай бодото байдалтай ямар холбоотойень тоолохоньшье бэлэн бэшэ болонхой. Тиин али бүхы холбоонһоо экономическа ашаг олзын саг дары абтахагүй байһаниинь ойлгосотой. Юун бэ гэхэдэ, тиимэ ашаг олзын абтадаг болохын тулада нилээд ехэ саг хэрэгтэй юм. Жэшээнь, жолоодон шэгэлүүлэгдэдэг термоядерна синтезэй талаар эдэбхитэйгээр хэгдэдэг шэнжэлгэһээ арбан нэгэдэхишье, мүн ойрын бусад табан жилүүдтэшье арадай ажахыде ямаршье ашаг туһа хэгдэхэгүй байна. Гэбэшье тэрэ шэнжэлгые саашадаашье эршэмтэйгээр үргэлжэлүүлхэ гэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ. Ойрын сагай зорилгонуудые шиидхэхэ зуураа, холын стратегическэ уг зорилгонуудые мүн лэ саг үргэлжэ анхаралдаа байлгаха гээшэ совет үсэблэлгын онсо шэнжэнүүдэй нэгэн юм. Термоядерна реакциие лазерна аргаар үүдхүүлхэ талаар «Токомак» гэһэн программаар хэгдэжэ байгаа хөдөлмэри XXI зуун жэлэй энергетикын үндэһэ һуурин болоно гэжэ мүнөө мэргэжэлтэдтэ тон эли болонхой. Жолоодон шэгэлүүлэгдэдэг, эльэ хүсэ гаргадаг реакци бэелүүлжэ болохо байһыень харуулха түхеэрэлгэ бүри 80-аад онуудта физигүүд бии болгохо бээ гэжэ академик Борис Кадомцев тоолоно.

Химигүүд ехэ ехэ нээлтэнүүдые түйлаһанайнгаа ашаар үнэтэ шэнэ неорганическа ба органическа материалнуудые бии болгоо, байгаалиин түүхэй эдһээ үнэтэ зүйлнүүдые абаха комплексно арга методүүдые зохёогоо, тон шэнэ түхэлэй синтетическэ каучук, мүн хүдөө ажахыда ашаглагдадаг химиин хэрэгсэлнүүд бүтээн гаргагдадаг болонхой. Эдэ хөдөлмэринүүд шэнэ табан жилдэшье эршэмтэйгээр үргэлжэлүүлэгдэхэ байна. Үһа болон бусад зүйлнүүдые газаа тээшэнь табигүй, дахин дахин хэрэглэхэ хараалһан шэнэ технологинуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагданхай. Энээнэй ашаар оршон тойронхи байгаалиие бузарлалгаһаа хамгаалха, мүн үилэдбэриин гол бэшэ, хабсараи гараһан продуктнуудые эгээл дүүрэнээр ашаглахе арга олдохо.

Мүнөө үеын математическа теориин, мүн хатуу бодосой физикын болон кристаллографиин талаар хэгдэдэг хөдөлмэриин ашаар электронно тоололго-бодолгын техникэ айхабтар ехээр хүгжөөгдөө. Энэ техниные хэрэглэн, СССР-эй арадай ажахые автомат аргаар жолоодон хүтэлбэрилхэ тухеэрэлгэнүүд бии болоо, мүн секундын туршада олон миллион үйлэ бэелүүлдэг, дүрбэдэхи үеын ЭВМ байгуулагдаа. Энэнь саашадаа автомадуудые хүтэлбэридэ улам ехээр нэбтэрүүлхэ, мэдээсэлнүүдые дамжуулхе, ондоо түхэлдэ оруулан хубилгаха һайн үндэһэ һуурин болоно.

Мүнөө үеын лазерна техникэ, порошково металлурги, автомат үйлэдэгшэд (промышленна рободууд), мүн металлые болбосоруулха электрохимическэ, радиационно болон алмалта ехэтэй бусад арганууд гол шухала научна нээлтэнүүдэй ашаар би боложо, мүнөө арадай ажахын тон олон һалбаринуудта үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Металлическа порошок хэрэглэхэдэ, хэрэгсэлнүүдэй мянган тонно бүхэндэ 1,5 миллион түхэриг алмагдадаг байна. Шэнэ изотропно электротехническэ булад хэрэглэхэдэ, жэл бүри 30 миллион түхэриг алмагдана. Подшипниктэ металлофторопластова лентын хэрэглэгдэхэдэ, жэлэй туршада 50 миллион түхэриг алмагдадаг байха юм.

Гүрэнэй мүнгэ зөөри алмаха арьбалха талаар совет эрдэмтэдэй оруулһан хубитын жэшээнүүдые олоор дурдажа болоно. Илангаяа металл болбосоруулга болон машина бүтээлгэдэ арбан нэгэдэхи табан жилдэ түрүү технологинуд түргэнөөр байгуулагдаха. Машинануудай нэгэ единицэдэ хүртэхэ хүсэ шадалые ехэдхэхэ, тэдээндэ металл багаар хэрэглэхэ, эльэ хүсэ хэрэглэлгыень багадхаха, эндэб олон үүргэтэй түхеэрэлгэ байгуулха, адлижаруулагдаһан узел болон агрегадуудые хэрэглэхэ шухала гэжэ хэлэгдэнэ.

Мүнөө үеын биологи болон генетикын туйлалтануудай үндэһөөр ашаг шэмэтэ үүлтэрэй мелнуудые, үндэр ургасатай ургамалнуудые бии болгохо хөдөлмэри үргэлжэлүүлэгдэхэ юм. Арадай ажахын тон шэнэ һалбаринуудай нэгэн болохо микробиологическа промышленность мел ажалые тэжэлээр хангалгада ехэ туһаі хүргэнэ. Шэнэ табан жилдэ микробиологическа промышленностиин продукциие 1,8—1,9 дахин ехэдхэхээр хараалагдана.

Медицинскэ эрдэм ухаанда тусгаар анхарал хандуулагданхай. Эгээл дэлгэрэнги үбшэнүүдые һэргылхэ, түргэнөөр таниха, эмнэхэ арга методүүдые нарижуулха хэрэгтэ эрдэм наука тон ехэ туһаламжа үзүүлхэ эзргэтэй. Хүн зоной элүүрые хамгаалха гээшэ гүрэнэй шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн гэжэ урдынхидал адли партийна документ тоолоно. Хүнэй бэе махабадта болодог физиологическа процессүүдые биологическа талаар гуримшуулха аргануудые генетигүүд бэдэрэ, шэнэ эмүүд бии болгогдоно, мүн үбшэниие тодоруулха, аргалха орёо оньһон түхеэрэлгэнүүд байгуулагдана.

80-аад онуудай түсэбуудтэ зембуулинай дайдые саашадань шэнжэлэн ашаглаха зорилго табигдана. «Салют-6» гэжэ станциин удаан сагта үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанай ашаар илангаяа һүүлшын гурбан жилэй туршада ехэ дүй дүршэл олдонхой. Энэ станци дээрэ дүрбэн экспедиции удаан сагта ажаллаа. Тиин Газар шадарай зембуулинай дайдадахи шэнжэлэгшын хөдөлмэридэ гаргагдадаг гаргаша тэхэрюулэгдэнэ, арадай ажахыда нилээд сэнтэй ажеглалтануд болон технологическа туршалганууд хэгдэнэ гэжэ бидэнэр бүри мүнөө хэлэхэ үндэһэтэйбди.

Совет эрдэмтэд болон конструкторнууд ямаршье зориллго бэелүүлжэ шадаха байһаа олон дахин гэршэлэн харуулһан байна. Гэбэшье эрдэм ухаанай орьёлмо түргэнөөр хүгжөө байгаа, мүнөө үедэ шэнэ научно-техническэ һанал бодолнууд түргэнөөр хүүшэрдаг болонхой. Тиимэһээ мүнөө шэнэ технологи, конструкци байгуулаад лэ хизаарлахагүй, харин тэрэниие айхабтар түргэнөөр үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гээшэ тон шухала болонхой. Энэ хадаа һая болотор эгээл гээгдэнги шата байһан. Харин мүнөө элдэб зургаануудай зүгһөө үзэгдэдэг һаад тойбые усадхаха тушаа эршэмтэй хэмжээнүүд абтана. Жэшээнь, шэнэ техникэ болон технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн тухай мэдээнүүд арадай ажахын предприяти болон һалбаринуудай хэһэн ажалые сэгнэлгэдэ, мүн тэрэниие түсэблэгдэ оруулагданхай. Сэбэр продукцияраал тоосохо болоходоо, үйлэдбэриин предприятинуудтехникэ шэнэлхэ, элшэ хүсэ багаар хэрэглэхэ, продукцидаа металл бага хэмжээгээр оруулха гэжэ ээнэдөөшье эрмэлзэхэ ёһотой болоно.

Техническэ шэнэ зүйлнүүдые түргэнөөр нэбтэрүүлдэг болохо зорилгоор научно-үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд гэжэ шэнэ эмхинүүд бии болгогдонхой. Эдэ арадай ажахыда научно-техническэ дэбжэлтэ дамжуулха бодото нэбтэрүүлэгшэд болонхой. Эрдэм ухаанай болон үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй нягта холбоотой болоходо, шэнэ зүйл нэбтэрүүлхэ болзор тон бага болоно, эрдэм ухаанай асуудалнууд шэнжэлэлгэһээ эхилээд, продукциин оноор гаргагдаха болотор таһалгаряагүйгөөр үргэлжэлэн шиидхэгдэнэ. Бүри 1979 ондо орон дотор 164 иимэ нэгэдэл бии болоод, тэндэ 528 мянган хүн хөдөлжэ байгаа. Тиин хөдөлдагдадаг продукциин жэлэй хэмжээн 5 миллиард түхэриг үлүүлһэн байна. Шэнэ табан жилдэ научна болон үйлэдбэриин хүсэнүүдые гулидхан таарадуулха хөдөлмэри үргэлжэлүүлэгдэхэ юм.

Леонид СТАРОСЕЛЬСКИЙ,
АПН-эй научна шэнжэлэгшэ.

Уншагшын һанамжа

Хубитаяа оруулхабди

Түрэл партиингаа XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн гүн удхата тоосоото элидхэлые шагнаад, танилсаад баихадаа, манай обществын ерэздүи найдамтай гарта байна гэжэ ойлгогдоо.

Уласхоорондын асуудалнууд совет хүнүүдэй, тэрэ тоодо студентнэрэй һонирхолые хөдөлдоо татажа баидаг гэжэ мэдээжэ. Тиимэнээ элидхэлэй 1 бүлэг намда угаа һонирхогдоо.

Гадна дээдэ һургуули дүүргээд гарахадамнай, ороннимнай экономическа болон социальна байдал ямар болоод оайхаб гэжэ студентнэр мүн лэ һанаагаа зободог гээшэ. Тиимэнээ КПСС-эй бэелүүлхэ экономическа политика тухай элидхэл соо хэлэгдэнэн эзйлнүүд һонирхолгоо. Бидэ мүнөө КПСС-эй түүхые шудалжа байһан хадаа Совет гүрэнэй түрүүшын жэлһээ яоуулжа эхилһэн политикые үзэнэ ха юм болоди. Партийн X съезд, В. И. Ленинэй үүсхэлээр бэелүүлэгдэһэн шэнэ экономическа политика (НЭП) тухай манда семинарска хэшээл һаяхан болоо. НЭП-эй үсын ажабайдалтай сасуулхада, асари ехэ алхам ургшаа хэгдээ гээшэ ааб даа. Гэбэшье манай парти агуу ехэ Ленинэй үзэл сурталай уг удхые баримталан, шэнэ үе сагай экономическа политикые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна ха юм!

Юрэдөө, эрдэм номоо түгэс шудалжа гараад лэ, коммунизм байгуулха хэрэгтэ өөр өөрынгөө хубитые оруулхаа бээ бэлдэхэ гээшэ совет студентнэрэй гол зорилго болоно бшуу. КПСС-эй ЦК-гай тоосоонтой, дотоодын болон гадаадын политикын талаар партиингаа эзлжээтэ зорилгонуудтай танилсаад байхадаа, нимэ бодол толгойдом ороо һэн.

Р. ДАШИЕВА,
БГПИ-гэй студентка.

Улаан-Удэ.

Хилын саанаһаа

ТАСС АПН

В. ЖИСКАР д' ЭСТЭНЭЙ ХАРААА БОДОЛ

ПАРИЖ. Франциин президент В. Жискар д' Эстэн эндэ телевиденеэр үгэ хэлэхдээ, уласхоорондын харилсаанай асуудалнуудаар хөөрэлдөө хэхые шухалада тоолодогби, — гэжэ мэдүүлбэ. «Зайсуулжа боломоор байһан аад, шуһа адхаралгата хёмороонуудай дэлхэй дээрэ угаа олоор тохёолдодог дээрэнээнь, хөөрэлдөөнэй гуримаар зуришэлдөө зайсуулые зуй арга гээд тоолоноб», — гэбэ.

Байгша оной апрельдэ болохоёо байгаа президентын һунгалтада зорюулагдаһан, француз телевиденийн циклэй эзлжээтэ дамжуулгада В. Жискар д' Эстэн хабаадаа. Хэрбээ энэ тушаалдаа дахин һунгагдажа, Франциин президент заидаа үлэбэл, амгалан байдалай аша туһада оролдолго хүсэлэлгэ гаргаха байхаб гэжэ, журналистнуудай асуудалнуудта харюусан мэдүүлбэ. «Хөөрэлдөөндэ хабаададаг тол июурнуудтай ярилдаа хэхэ хэрэгтэй гээд тоолоноб. Энэ хэрэгтэ Франци үүргэээ дүүргэхэ ёһотой, бишье тэрэниие үргэлжэлүүлхэб» гэжэ президент тусхайлан тэмдэглээ.

В. Жискар д' Эстэн үгэ хэлэхдээ, Францида болохо һунгалтын урда тээхи оршон байдал тушаа, тэрэнэй программын үндэһэн болохо хэдэн асуудалнууд дээрэ тогтоһон байна. Ажалгүйдэлгэ—мүнөө сагай Франциин эгээн түбэгтэй асуудалнуудай нэгэн болоно гэжэ тиихэдээ тэмдэглэбэ.

МАДРИДТАХИ УУЛЗАЛГА ТУШААА

МАДРИД. Мадридтахи уулзалгада хабаадажа баигаа баруун тээхи зарим оронуудай һүүлэй үедэ баримталһан, һаад тойбо татаха һанаатай тактиные социалис үүрэнүүдэй түлөөлэгшэд тодорхой баримтануудтайгаар шүүмжэлбэ.

НАТО-гай гэшүүн-оронуудай зарим делегадууд тон худал баримтануудые дурдан, совет шэнэ үүсхэлнүүдтэ харюу үгэлгын унжагайрные зүбтүүлхэ һэдэлгэ мартын 11-нэй пленарна заседани дээрэ гарганиниинь журналистнуудта дуулдаа.

Жэшээлхэдэ, этигэлсэлгын зоные үргэдхэхэ тухай совет дурадхалда баруун оронуудай харюусаһанай хэрэгтүй гэжэ Англиин делегат мэдүүлһэн байна. Тиихэдээ дурадхалай гол удхые хазагайруулха гэжэ оролдон, Европодохи сэрэгэй талаар шахардуу байдал һуларуулха, буу зэбсэгүүдые хуряалгын конференци зарлаха тухай асуудал Франциин дурадхалай үндэһөөр лэ шиидхэгдэхэ зэргэтэй гэбэ.

Венгриин делегациин толгойлогшо Я. Петран заседани дээрэ үгэ хэлэхдээ, бүтэмжэтэй, тодорхой хөөрэлдөөнүүдэй зам, Европодохи сэрэгэй талаар шахардуу байдал һуларуулха, буу зэбсэгүүдые хуряалгын конференци зарлаха тухай гол асуудалаар шиидхэбэри абаха зам нээхэ зорилготой совет амгалан үүсхэлнүүдые дэмжээ. Эдэ дурадхалнуудта Баруун оронуудай харюу үгөөгүйнь ойлгогдосогүй байна гэжэ мэдүүлбэ. Редакционно бүлэгүүдтэ үни ойлгосогдоһон хэдэ хэдэн асуудалнуудые шиидхэлгэдэ зарим оронууд зорюута һаад ушаруулна гэжэ Венгриин түтэмдэглэбэ.

Совет делегат заседани дээрэ үгэ хэлэхдээ, совет дурадхалнуудай тодорхой удха ба зорилгонуудые тайлбарилаад, баруун гүрэнүүдэй зүгһөө тэдээндэ зохихо харюу үгэхөөр саг болоо гэжэ тэмдэглэбэ.

МЕКСИКЫН КОММУНИСТНУУДАЙ СЪЕЗД

МЕХИКЭ. Мексикын Коммунис партиин (МКП) XIX съезд эндэ боложо үргэлжэлһөөр.

Делегадууд Центральна Комитедэй политическэ элидхэл соносоод, удаадахи жэлнүүдтэ партиин ябуулха хөдөлмэриин гол шэгэлэлнүүдые зүбшэн хэлсэжэ захалаа. Хөдөлмэриин комиссинуудай нэгэн съездын баталан абаха ёһотой партиин шэнэ программын ба уставай заабаринуудые хаража байна.

Орон доторхи демократическа хөдөлөөс бүри нягта эмхидэлтэй болгохо шухала гэжэ делегадууд тусхайлан тэмдэглэбэ. Иимэ зорилгоор зүүнэй тала баридаг хүсэнүүдэй нэгэдэл 1979 ондо тогтоогдоһон юм. Тэрэндэ МКП-һээ гадна, Социалис нэгэдэлэй ба ябуулгын хөдөлөөн, Мексикын арадай парти, Революционно социалис парти орохон байгаа.

Съездын делегадууд профсоюзна, таряашадай, залуушуулай ба студентнэрэй хөдөлөөнүүдтэ, Холбоото Штадууд худар ошожо хүлһөөр хөдөлмэрилхэ баатай болоһон ба тэндэ хэрэгтэ шэрүүнээр дарлагдажа байһан мексиканецуудта партиин ямараар хандаха тухай асуудалнуудые мүн лэ зүбшэн хэлсэхэ юм.

Съездэ байлсаһан Мексикын политическэ партинуудай түлөөлэгшэд ба журналистнууд коммунистнуудай хуралдаанай ехэ һонирхол үүсхэжэ байһые, тэмдэглэнэ.

Р. РЕЙГАН КАНАДАДА

ОТТАВА. Албанай хэрэгтээр Канадада ерэһэн США-гай президент Р. Рейганиие Канадын нинслэл хото Америкдэ эсэргүү ехэ жагсаалнуудаар угтаа. 5 мянга шахуу жагсаалшад «Сальвадорто эсэргүү США-гай интервенциие буруушаанабди!», «Янканууд, гэртээ арилагты!» гэһэн уряануудые баряад дабшаба. Сальвадорой алуурша хунтые Вашингтоной дэмжэжэ байһыень буруушаһан ехэ митинг Парламентын байшангай дэргэдэ болоо. Тоогой талаар гурбадахи һуури парламентда эзэлдэг шэнэ демократическа партиин хүтэлбэрилэгшэ Э. Бродбент митинг дээрэ үгэ хэлэбэ.

Бүхы дэлхэй дээрэ бэелүүлхэ гэжэ Сагаан байшангай шэнэ толгойлогшын һэдэдэг «хатуу хараа бодол» тушаа Оттавада «сошордолой ба бахардалай» оршон байдал Канадын хэблэлэй мэдээсэлнүүдээ мүн лэ харагдана. Торонтын «Глоб энд Мейл» газетэ США-гай президентын албанай хэрэгээр сэхын урда тээхэнэ «Хүсэ баримталха гэдэг Рейганэй политика Оттавын албан тушаалтадые сошордуулна» гэһэн статья тунхаглаа. Монреалиин «Газетт» «Рейганэй ябуулганууд Канадые аягүй байдалда оруулна» гэжэ нинслэлэй «Оттава ситизен» мэдүүлнэ.

Премьер-министр П. Трюдотой түрүүшынь хөөрэлдөөнүүдэй дүүрэнэнэй һүүлээр, «хоёр тала хэн хэнэйнгээ хараа бодолнуудые һайн ойлгоо» гэһэн ажаглалтаар США-гай президент хизаарлаба. Канадын гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Макинтан хоёр ороной хоорондо «ехэ арсалдаануд оайхагүй» гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, Сальвадорой хунтада «буу зэбсэгүүдые үгэлгын талаар һанад бодолой алгасалай бии байһаниинь элитэ» гэжэ мэдэрөө. Тэрэшэлэн США-гай, Канадын ба Мексикын хабаадалгатайгаар «Хойто-Америкын хамтын дэлгүүр» тогтоохо тухай Америкын дурадхалые Канада буруушаагаа гэжэ ойлгохоор хэлээд, хаоаатай асуудалнуудаар гурбан талын зүбшэлэлгэ үнгэргэхөөр хэлсэгдээ гэжэ министр тэмдэглэбэ.

НЬЮ-ЙОРК. Америкын Си-би-эс гэдэг телекомпани американ-канадын хөөрэлдөөнүүдые шэнжэлхэ зуураа, элшэ хүсэн, загаһанай агнуури ба оршон тойронхи байгаалиие хамгаалга гэхэ мэтэ Канадада шухала асуудалнуудаар адли һанал бодолтой боложо шадагдаагүй гэбэ.

АЛЖИР. Бээ даанхай энэ ороной экономикын хүгжэлтын түүхэдэ өөрын металлургическа промышленностиин үндэһэ һуурин табилга онсо удха шанартай байгаа. Дундада далайн эрьедэ оршодог Аннабы хото шадархи Эль-Ходжар гэжэ газарта бодхоогдоһон комбинат энэ һалбаринн гол зүүрхэниинь гэжэ тон зүб тоологдодог. Тэрэниие бодхоолгодо, ашаглалгада Советскэ Союз горитой туһаламжа үзүүлһэн байна. Үнгэрһэн жэлдэ совет болон Алжирай мэргэжэлтэдэй сахэ хабаадалгатайгаар баригдаһан 2000 кубическа метр багтаамжатай доменно пеэшэн хөдөлжэ эхилээ юм. Харин 1972 ондо совет инженернүүд болон техникүүдэй туһаламжаар хабсаргагдаһан конверторнэ цех дотор Алжирай түрүүшын булад хайлуулагдаһан түүхэтэй. Мүнөө энэ орон жэл бүри 1,2 миллион тонно шэрэм нэмэжэ абаха, ороннингоо хэрэгэлэмжэ гүйсэд хангаха аргатай болохо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Эль-Ходжартахи комбинадай доменно цех.

АДН—ТАСС-ай фото.

Һургуулиин

БУЛАН

АЖАБАЙДАЛТАЙ НЯГТА ХОЛБООТОЙГООР

СЪЕЗДДЭ ЗОРЮУЛАН...

КПСС-эй XXVI съездэ зорюулан, Загарайн районой Таргалай дунда һургуулиин һуралцаһан һонирхолтой, удха түрэлтэй олон хэмжээ ябуулгаһаа эдбхитэйгээр хабаадаа.

Октябрятануудай бүлэгүүдтэ, пионерэй отрядуудта, комсомолой бүлэгүүдтэ КПСС-эй түүхэй хөөрэлдөөн, суглааһан эмхидхэгдэ. Һурагша бүрэн гушан килограмм хогшоо түмэр түдэгэ суглуулжа, уллгануудаа дүүргэхые зорилоо. Класс бүхэн тосхоонгоо коммунистнууд, ажаллагшадые түрүүшүүл тухаи альбом, зурагуудые гоеор шэмэглэн гаргажа, малшадые боложо байха үедэ Ленинградыг нанаһанайнгаа зол шадалай түлее Эхэ орондоо баяр хүргэнэбди» гэһэн зурагуудай выставкэ һургуулида эмхидхэгдэ. Мүн лэ эдэ үдэрнүүдтэ «Парти маанадые баатаршалгада уряална» гэһэн темэтэй суглаан һургуулиин комсомолой организацида болобо.

«ТҮСЭБТЭ ТАБАН ЖЭЛДЭ — МАНАЙ НЭГЭ ҮДЭР»

Иимэ гаршагтай альбом түрэл партиингаа съездэ зорюулан, Ташалан тосхоной эдиршүүл гарганаһан байна. Класс бүхэн өөрынгөө дураар ямар нэгэ онсо шэнжэтэй съездын үмэнэхи үдэр шэлээд, тэрэзн тухай бэшэжэ, альбомоо гоё фото-зурагуудаар, өөрынгөөшье зураһан зурагуудаар шэмэглэбэ.

Жэшээнь, иимэ нэгэ үдэр урогуудһаа эхилбэ. Гурбадахи классай һурагшад «таба» гэһэн 23 сэгнэлтэнүүдые, мүн табадахи калссайхид 41 эрхим сэгнэлтэнүүдые абаба. Үдэһөө хойшо үхибүүд 102 килограмм шэлбүүнэ суглуулжа мэшээглээд, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи МТФ дэ асарба. Энэ хөдөлмэри харуулһан фото-зурагуудай доро: «Тэжээлэй элбэг һаа, һүншье элбэрхэ» гэһэн уряа бэшэгдэнхэй. Саашань: «Энэ хөдөлмэрэз үргэлжэлүүлхэбди!» —гэжэ үхибүүд найдуулба. Үгэһэн энэ үгэзэ һурагшад үнэхөөрөөшье дүүргээ. Удаадахи ерэлгэндээ түлеэ хахалжа, котельнэдэ оруулба. Тэжээл буйлуулдаг цехэй газаадахи, досоодохиие гуримтай болгоо. Мүн түрүү һаалишадтай хөөрэлдэбэ.

Альбомой нэгэ хуудаһанда энээн тухай нэгэ зураг байна. Хүрэзнүүдые бариһан үхибүүд хобоо хобтонуудые арилгана.

Олег Кошевойн нэрэмжэтэ отрядай пионернүүд Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай ветеран А. Д. Сергеенкын түлеэ ень хахалжа үгэбэ.

Үшөө ямар хэрэгүүдтэ үхибүүд хабаадааб гэ

БҮРИ ГОЁ ҺАЙХАН БОЛОГ ЛЭ!

Хүнэй түрэһэн тоонто нютаг хэды шэнээн үнэтэй сэнтэй, һанагдадаг гээшэб даа. Үдэрэй һанаан, һүниин зүүдэн боложо байдаг. Ошохо, хараха дурااншни ходо хүрэхэ. Илангаяа һүүлэй жэлнүүдтэ түрэл тосхонуудайнгаа томонууд, гоё һайхан, болбосон түхэлтэй боложо байхые харахадаа, ямар еэхээр омогорхоно, баярлана гээшэбиди!

«...Зүгөөр мүнөөшье олохон колхоз, совхозуудаар ябахада, зохид һайн байдаг. Үргэн уужам, һаруул сэбэр гэртэ орожо, тааруу зохид түбхи; түхеэрэлгын хажуугаар хүдөөгэй байдалда таараха хэрэгсэлнүүдые харахада, зохид һайн байдаг. Тиимэ тосхонуудтахи ажалай шэнэ шэнжэ түхэл, мүнөө сагай һуудал байдал ба түхэл шарай хадаа, нүхэдүүд, манай социальна политикын һайн аша үрэ мүн лэ гээшэ» гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хэнэн тоосоото элидхэл соогоо тэмдэглэбэ.

Үнэхөөрөөшье хүдөө нютагуудта тон ехэ хубилалтануд болоо, тэдэнэй түхэл шарай хубилаа. Буряад оронойнгоо ямаршье колхоз, совхозуудай түб тосхондо, һууринда мүнөө ошоо һаа, соёлой, һургуулиин, элүүрые хамгаалгын, худалдаа наймаанай, нинтын эдеэ хоолой үндэр томо байшангуудые, һаруул һайхан байрын гэрнүүдые харахабди. Тобшолон хэлэхэдэ, хүдөөгэй һуурин тосхонуудта барилга ехээр хэгдэнэ, тэдэнэй олонхинь болбосон түхэлтэй болгодон хубилна. Энээндэ жэшээ бариманууд олон. хаа хаанагүй бии.

Республикымнай эгээн холын Захааминай районой Санага нютагта 50-яад оноор хэдэн арбаад багахан модон гэрнүүд байгаа юм. Мүнөө энэмнай хэдэн зуугаад гоё һайхан гэртэй, ута уужам гудамжатай, ариг сэбэр, болбосон түхэлтэй томо тосхон болонхой. Тосхоной тэг дунда соёлой, дунда һургуулиин, совхозой конторын хоёр дабхар, сомоной Советэй байшангууд, худалдаа наймаанай, нинтын эдеэ хоолой түб хүнэй нюдэ баясуулан харагдана. Соёлой байшангай дэргэдэхи уран һайханай бүлгэм, хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин уран бэлигтэн ажалшадай аша үрэтэйгөөр амарха, сэнгэхэдэ нилээд нүдөө үзүүлнэ.

Үшөө нэгэ жэшээ. Мухар-Шэбэрэй районой «Искра» колхозой түб Хонхоло тосхониие абаад харая. Богонихон болзорто тосхоной түхэл шарай танихаар бэшэ болотороо хубилаа. Илангаяа һүлэй жэлнүүдтэ эндэ барилга ехээр хэгдэнэ. Ганса арбадахи табан жэлэй туршада колхоздо 3 миллион 267 мянган түхэригэй барилгын хүдэлмэри хэгдээ. Шэнэ табан жэлдэ тэндэ барилга бүри ехээр хэгдэхээр, тэрэ тоодо 18 байратай хоёр дабхар гэрнүүд, һургуулиин спортзал, хоёр томо залтай Соёлой ордон бодхоогдохоор хараалагдана.

Гэбэшье республикымнай зарим тосхонуудай түхэл шарай мүртэй һайнаар, шэнэ эрилтэнүүдтэ хүрэмөөр хубилнагүй. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй районой Туранай совхозой түб Хойто-Гол тосхондо хүнэй һонирхожо харамаар юумэн үгы шахуу. Энэ ажахын хүтэлбэрлэгшэд элдэб шалтаг үрдаа баряад, мүртэй барилга хэнэгүй, тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо талаар бодото хэмжээ абанагүй. Тиимэһээ эндэ ябахадаа, хүнэй хужарлажа харамаар нэгэшье гудамжа, сэсэрлиг, набша намаатай гансашье булан байхагүй.

Партийн XXVI съезд худөө нютагуудай хүн зоной байдал, һуудал городойхитой дүтэ болгохо гэһэн зорилго бүри тодорхойгоор тавиа. Энэ тон гүнзэгы удха шанартай хэрэг мүн. Энээниие хэрэг дээрэнь боедуулхын тула шухала хэмжээнүүд абтаха, ехэ юумэн хэгдэхэ болоно. Нэн түрүүн барилгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха шухала. Тиихдээ ёһын тэдыдэ бэшэ, харин бодомжотой һайнаар, холын хараатайгаар уридшалан түсэлөөд, барилга хэхэ бологдоно. Хэдэн жэлэй саада тээ олохон тосхонуудта бодхоогдоһон зарим соёлой, һургуулиин болон бэшэшье байшангууд мүнөө баганууд, харахадашье, ороходошье уйтан болонхой үзэгдэнэ. Тиимэһээ саашадаа шэнэ һайн проектээр, олон жэлэй үнгэрөөд байхадашье хүн бүхэнэй дура татажа байхаар бариха шухала болоно.

Колхоз, совхозуудай түб тосхонууд хүгжэлтын генпланай ёһоор урагша хойшоо хараашалхадамнай харгын хоёр талын хуушаншье, шэнэшье гэрнүүдтэ «нюуса» арга мэхээр электрын эшлэ хүсые хулгайгаар оруулаад байгаашад үшөөл бии хэбэртэй үзэгдэбэ.

«Амитан аргатай, илаа̂ан далитай» гэһэндэл, хүн зоной нюдэ аманһаа сааша, газарай хүрьһэн доогуур резинэ сорго соогуур электрын утаһые гэрэйнгээ орой дээгүүр татажа оруулаад, өөрөө дулаан һуухаһаа гадна, дал хорёо соохи гахай, тахяануудаа, хурьга, тугалнуудаа электрын миинтэ эшлээр дулаасуулдаг хүйхэрнүүдшье дайралдашоо.

Энэ һууринда ажаһуудаг танһаань тэрэ мүнөөдэр — түрэһэн удэртөө амаршалгын тэмдэг хуулита ёһоороо хулеэгээ бшуу. Далан гурбан наһан — тэбхэр ойн баяр бэшэ даа. Тиигэбшье һаань, жэл бүхэндэ мартангүй үхибүүдынь эсэгэез түрэһэн удэрдэмтэй (тиихэдэ тэрэ гурбан класс дүүргэһэн байгаа) комсомолец Батор Ерахаев К. Е. Ворошиловай нэрэмжэтэ артелиин түрүүлэгшээр һунгагдаһан намтартай.

Колхозуудые эмхидхэлгэ, хэнэйшье мэдэһээр, ангиин хатүрэл ажахынгаа загаһашадай бригада хүтэлбэрилһэн түүхэтэй.

Батор Ильич энээхэн наһанайнгаа эрьюулгэтэй ута замые дэмы үнгэргөөгүй даа. Эмхидхэн байгуулһан колхозынь жэлһээ жэлдэ ургана, экономиконь бэхижэжэ, гэшүүдынь баян дэлгэр ажаһуудаг болонхой.

— Табин жэлэй саада тээ Корсаковада түрүүшын коммуна эмхидхэгдээ бэлэй, — гэжэ Батор Ильич мүнөө хөөрэдэг. — Тэрэ үедэ бидэндэ хүнгэн бэшэ һэн. Дүй дүршэлшье, найдамтай үндэнэ һууришье байгаагүй. Тиигэбэ яабашье, манай үнэн хэрэг илажа, мүнөө зол жаргалай унтаршагүй одон доро ажаһуунна гээшэбди, — гэжэ нэмээд, үшөөл хурса зандаа нюдөөрөө алад холо руу шэртэн, агшам зуура абяагүй һууба.

— Түрүүшын коммунарнууд, колхознигууд ажалша гартаа буу барижа, үдэр, һүниие илгангүй, ашата зөөриеэ ангиин дайсадһаа абардаг һэмди, — гэжэ хуушанай коммунист хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Нютагай эдэбхитэйшүүлые хороогоод, шэнэ засаг үгы хэхэ

БАТОР ҮБГЭЖӨӨЛЭЙ БАЯР

өөрнь халуунаар амаршалдаг заншалтай юм. Тиимэһээ һурамхи болоһон үбгэнэй хулеэхэншье гайхалтай бэшэ.

Энэл үдэр — түрэһэн удэртөө Батор үбгэжөөл заатагүй гэдэргээ эрьен, дабаһан замаа дахин, дахин хаймадан харадаг зантай юм.

...Тэрэнэй эдир бага наһые мүнөөнэй үхибүүдэй бага наһантай яашье жэшэжэ болохоор бэшэ ааб даа. Наймаатайдаа эсэгэез алдаад, нютагай баянай барлаг болоо бэлэй. Бэшэ яахабши? Тиигэжэ үбшэн эхэдээ, дүүнэртээ жааханааршье һаа, туһалха хэрэгтэй байгаа бшуу.

Аяар далан гурба наһатай энэ Батор үбгэншье хадаа үхибүүд лэ тухайгаа үргэлжэ шэбшэжэ һуудаг хүнүүдэй нэгэн юм. Улаан-Удэдэ ажаһуудаг Николай болон Улаһаа, ОймороӨ совхоздо худэлдэг Толиһоо, Галуута-Нуурта ажалладаг Люба басаганһаа —бүлтуу шанга тэмсэл соо үнгэрөө һэн ааб даа. 1927 ондо комсомолой гэшүүн болоод ябаһан Батор Ерахаев нютагайнгаа бусад эдэбхитэйшүүлтэй хамта хүн зоной дунда ойлгууламжын худэлмэри ябуулдаг бэлэй. Хамтын ажалай илан мандахын түлөө хамаг хүсэез, халуун зүрхээ зорюулдаг һэн.

Б. И. Ерахаев 1939 ондо партийн гэшүүндэ абтаа. Эмхидхэлшын эди шадабаритай, комсомолой үгэһэн дааберие хододоо үнэн сэхээр дүүргэдэг байһан Ерахаевай дүй дүршэл, хүсэл, зөмэлээл партийна ажал ябуулгадань айхабтар шухала туһа, нэмэри болоһон байгаа бшуу. Тиимэл хадаа тэрэ хорин табан жэл соо таһалгаргүйгөөр түрэл болоһон колхозойнгоо түрүүлэгшээр хүдэлһэн юм. Харин наһанайнгаа амаралтада гарахынгаа урдахи арбан жэл соо эрдэмтэй (тиихэдэ тэрэ гурбан класс дүүргэһэн байгаа) комсомолец Батор Ерахаев К. Е. Ворошиловай нэрэмжэтэ артелиин түрүүлэгшээр һунгагдаһан намтартай.

Колхозуудые эмхидхэлгэ, хэнэйшье мэдэһээр, ангиин хатүрэл ажахынгаа загаһашадай бригада хүтэлбэрилһэн түүхэтэй.

Батор Ильич энээхэн наһанайнгаа эрьюулгэтэй ута замые дэмы үнгэргөөгүй даа. Эмхидхэн байгуулһан колхозынь жэлһээ жэлдэ ургана, гэһэн һэдэлгэтэй байһан саковаймнай хүйхэршүүд, дарган баяшуул барилгаг сүүдтэ үгтэһэн юм...

..Корсаково һууринай дамжаар Батор Ильич яаралгүйхэн гэшхэлнэбди. Наһтын наран игаангяар шаг Полинууд дээрэ үгэгүй, гаргажа ябаһан трактор дай хүнхинэхэ абяан замаг гүй соностоно. Механизатор нууд, таряашад хабараг тарилгада бэлдэнэ.

Б. И. Ерахаев ёһотойл шэнгеэр нютаг соогуурааг хэлнэ, бодожо байһан бар ганууудые намда харуулна, руу хүнүүдээ омогорхон лэнэ. Нюдэн дээрэнь ухэ гэдэн үндыжэ байхые хадаа, ажалай ветеран сангүй яахаб даа! Бүгы наһанайнь хэрэгые мүнөө зо үсын зон үргэлжэлүүлнэ б

Түрэл Коммунис партий эзлжээтэ съездые комму Ерахаев үнинэй хүлеэгэ Мүнөө тэрэнэй материал дые анхаралтайгаар уг нуухадаа! «Октябриин доро эн болоһондоо горхогшоб. Харин мүнөө гай үетэн ёһотойл жарг наран доро түрэһэн зон шэ. Леонид Ильич Брежн эсэшэ сусашагүйгөөр жэ байгаа хэрэгэй — эб рамдалай хэрэгэй мандаа наһанда этигэнэбби, — гэжэ гэжөөл нэмэбэ.

Е. ГОЛУБ

Кабанскын район.

ХҮГЖЭМЭЙ ЗҮРГЭ ТАТАЛСАГША

«Музыкальная тропа» гэжэ газетэ 1928 ондо манай городто гарадаг байһэн юм. Зүгөөр манай республикын үргэн нинтэ хүн зон тэрэнэй түүхые мэдэдэггүй гээшэ ха. Үнэрэдөө, Буряадай театральна соёл болосоролой түүхэ туша бэшэгдэһэн номуд соошье тэрээн тухай хэлэгдэдэггүй.

Оройдоо хоёр номер гаргананшье һаа, газетэ тэрэ үеын байдалай «амиды» гэрэнэнь болоно бшуу. Тэрэ үедэ залуушуул хүгжэмдэ наяхан лэ хамжажа эхилһэн байгаа. Энэ ушар тухай газетын шарлашаһан хуудаһан бидэндэ түүхэлнэ.

Хэн энэ газетые хэблэлэг байгаа юм, юрэнхыдөө юун тухай бэшэдэг һэм?..

1926 ондо В. Д. Поленовэй нэрэмжэтэ Искусствын түбэй байшангай гүрэнэй хүгжэмтэ-инструментальна нуудал бүлэг сэрэһэн байгаа. Гурбан хүн тэрэ бүлэгтэ ородог һэн. Хүтэлбэрилэгшэнь Борис Павлович Сальмонт байгаа.

Хүн зоной дунда хүгжэм дэлгэрүүлхэ, илангаяа худөөгэй буряад болон ород залуушуулые хүгжэмдэ һургаха хэрэгые бэлэдүүлхэ зорилготой тэрэ бүлэг ерэһэн юм. Худөө нютагуудаар ябажа, нүүдэл бүлэгэй гэшүүд лекци уншадаг, хөөрэлдөө үнгэргэдэг байгаа. Гадна хүгжэмэй үндэнэ шудалалгын хэшээлнүүдые үнгэргэдэг һэн. Худөөгэй залуушуулые үндэнэн инструментнүүд дээрэ наадуулжа һургадаг, хүгжэмэй удэшэнүүдые эмхидхэн үнгэргэдэг байба.

Мүн Улаан-Удэдэшье үрэ сэхэтэй худэлмэри ябуулһаниинь элитэ. Буряад үндэнэн клуб соо нүхэр Сальмонт хүгжэмэй тусхай бүлан эмхидхээ. Энэнэ тухай «Бурят-Монгольская правда» газетэдэ нигэжэ бэшэгдэһэн байна: «Хүгжэмэй теориин асуудалаар, ното болон абяанай байгаалиие харуулһан плакадууд, таблицанууд буряад хүгжэмэй буланда бии. Үндэнэн хүгжэмэй зохёохы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ талаар тус бүлан ёһотой гуламтань боложо үгэхэ байха».

Үнэхөөрөөшье, тэндэ буряад залуушуул суглардаг болоһон юм. СССР-эй арадай артист Г. Цыдынжапов, түрүүшын буряад режиссёр М. Шамбуевагай, РСФСР-эй габьяата артистнар А. Ильинэй, Н. Таровай ажал ябуулга эндэһээ эхилһэн түүхэтэй. Нэгэ хэды сагай үнгэрэмсөөр, нэрлэгдэгшэ булан хүгжэмэй студ болгогдожо, ород болон буряад инструментнүүдэй оркестрнүүд эмхидхэглээ. Буряадай хүгжэмтэ соёлой түүхэдэ тэдэ оркестрнүүд хадаа хүгжэмэй түрүүшын ансамбльнууд байгаа.

Хүгжэмэй нүүдэл бүлэгэй ажал ябуулгын үрэ дүн иимэ байһан юм лэ даа. Имагтал тус бүлэг «Музыкальная тропа» гэжэ газетын хэблэгшэ байгаа бшуу.

Газетын түрүүшын номер 1928 оной октябриин 15-да гараһан байна. Газетын хэмжүүр багаханшье һаа, дүрбэн нюуртай. Уншагшадта хандаһан үгөөр тэрэ номерынь нээгдэнхэй. Ноотонууд тухай һургаал тусхай гаршаг доро үгтэһэн байна. Тиихэдэ балалайкын түхэл, байгуулалтые, хүбшэргэйнүүдынь ямаг ааладаг наададаг гуримда оруулхые, ямагаад наадажа һурахые харуулһан материал толилогдонхой. Толилогдоһон материалнуудай ойлгосотой байхын тула, хүгжэмдэ заочноор һураха дуратайшуулда, уншагшадта үгэһэн даабарние хүнгэдхэхын тула олон тоото зурагууд барлагданхай.

Ноябрь соо газетын хоёрдохи номер гараа. Хүгжэмэй заочно һуралсалда бүхы материалнуудынь зорюулагдаһан байна. «Заочнигуудтай бэшэг бэшэлсэлгэ» гэһэн гаршаг доро үгтэһэн материалнууд һонин. Эмирит-Булгадай, Захааминай, Баргажанай, Түнхэнэй, Хорнин аймагуудаа хүгжэмэй заочно һуралсалда залуушуул олоороо хабаадаа гэжэ ойлгохоор.

Хоёрдохи номерой һүүлээр тэрэ газетэ гаргагдахаяа болиһон юм. «Богони наһатай» бэшэ, тэрээхэн бишыхан газетэ ехэ юумэ хэжэ үрдеэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Үнэхөөрөө, тэрээхэн газетэ хадаа республикын хүгжэмтэ соёлой хүгжэхэ замда түрүүшын зүргэ таталсажа үгэһэн габьяатай гэжэ баталха эрхэтэйбди.

А. КУРТИК,
Буряадай нэгэдэмэл музейн худэлмэрилэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тэрэ холын үедэ эмхидхэгдэһэн буряад арадэй инструментнүүдэй түрүүшын оркестр. Дундань — Б. П. Сальмонт. Һүүлшын зэргэдэ баруун талаһаа Г. Ц. Цыдынжапов. Хоёрдохи зэргэдэ (баруун гарһаа) А. С. Ильин, М. М. Шамбуева. М. Н. Степанова. Авторай буулгабари.

Залуу уран зохёолшодой

XI конференциие угтуулан

Шэнэ нэрэ: ЛЮБОВЬ НАМЖИЛ

ЛЮБОВЬ НАМЖИЛОН—Зүүн Сибириин технологи институтудай англи хэлэнэй кафедрада ажалладаг, дентнэртэ англи хэлэ заадаг багша юм. Тэрэ худэлмэ хажуусаар хэдэн жэлэй туршида нютагайнгаа түүхэ луулдаг, рассказуудые, шүлэгүүдые бэшэдэг байна. Энэ мэрсэжэлтэй түрэл буряад хэлэн дээрээ ходоодоо бэшэгдэ гаа һаа, саашадаа бүри эрхим амжалтануудые түйлажа лохо байна гэжэ һанамаар. Юрэдөө, уран хэлэнишь, б зохёолоороо хэлэхэ гэһэн хүсэлынь тон һайншаалтай.

Мүнөө би «Буряад үнэн» газетын инишагшадай конк залуу авторай хэдэн шүлэгүүдые дурадханаб.

Ц. ГАЛАН

ГУНИГ

Отторгой тэнгэриие
холо гэжэ һанахада,
Оронол даа түргэхэнөөр
улаан наран.
Оршолонгой ябадалые
удаан лэ гэжэ һанахада,
Ошоол даа шамдууханаар
хүнэй наһан.
Һүртэ тэнгэриие
холо гэжэ һанахада,
Һүлэмхихэн даа болонол
нарын туяа.
Гүн жабхаламни
наял эхилбэ гэхэдэ,
Гунигтуулнал даа намай
он жэлнүүдэй һубаряа...

САГАЙ ЭРЬЕСЭ

Саһан орожо,
сабндар болоо модод,
Саг ошожо,
сагаан болоо һаншаг.
Үбэл ерэжэ,
үнгэгүй болоо тала,
Үнэн сайжа,
үтэли болоо бэ.
Хабар ерэжэ,
хамаг юумэн хубилг
Хаба шадалдаа
байгаали һөөргөө бу
Харин тнихэдэ
хүнэй бэеын шэнэ
Харижа ерэхэгүйнь
харамтайл даа, мэдэ

А Ж А

Зохёод бүтээхэ гээш
Зохид ажал бэшэ —
Зобохын ехээр зобоо
Зориг ехээр ургажа,
Хара сагаан хоёрые
Хаха зүһэн таһалжа,
Халуун хүйтэн хоёрые
Хаба соогоо мэдэржа,
Хан гаруудын шубуун
Халуун һүүлдэнь шарбг
Мүнэн ехэ далайн
Мүльһэн доогуурнь шу
Эгээл һүүлдэнь, всхо
Эдээхэн лэ мүрнүүдые

Этнографическа музейн шадар үгөөдэр үдэрэй 1 һаа үбэлые үдэшэлгэдэ зорюулагдаһан хотын ам һайндэр.

П. И. Чайковскийн нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищин ны тын зал соо мүнөөдэр үдэшын зургаан часаа Забай шэмээшэгүүдэй хоор, камерна оркестрэй тоосоото зо

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын Соёлой ордондо мүнөөдэр үгөөнэй 10 часаа үбэ шэлгэдэ зорюулагдаһан найр зугаа. «Ород эхэнэрнүү хан даа» гэһэн уран зохёолой хүгжэмтэ үдэшэ. Үгөөдэр о уран һайханай коллективэй концерт Улаан-Удын т неэр дамжуулагдаха.

Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводай свет» гэжэ Соёлой ордондо мүнөөдэр, үгөөдэр зал зугаа наадан. Үгөөдэр үдэшын долоон часаа зав хүүдэй уран һайханай коллективэй хералга үнгэрг

Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай Соёл дондо мүнөөдэр үдэрэй гурбан часаа хүүгэдэй зургаадахи һургуулиин һургашадай тоосоото концерт дэр комбинадай цехүүдэй уран һайханай коллектив га үдэрэй нэгэ часаа эхилхэ.

«Труд» бүлгэмэй Спортын ордон соо мүнөөдэр, эдиршүүлэй дунда боксоор ВЛКСМ-эй обкомой шэ тэхын түлөө мүрысөөн эхилэнхэй.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.50 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Түрэлхидтэ зорюулагдаһан дамжуулга». 10.35 — «Дом у кольцевой дороги» — телефильм (3-дахи серий).

Улаан-Удэ. 12.15 — «Худэлмэриншэнэй бүлэ соо өөрыгөө оло». Залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга. 12.45—«Пионерия» — киножурнал. 12.55 — «Уран бэлигтэн тухай хөөрөөнүүд». Г. Васильев (буряадаар).

Москва. 13.20 — «Спортлотогой» 11-дэхи тираж. 13.30 — «Энэниие таанад шадахат». 14.25 — «Нэгэ часаар уридшалан». СССР-эй дэбисхэр дээрэ 1981 оной апрелиин 1-һээ сагые шэнээр хэмжэхэ гурим тухай. 14.45 — «Танай дуратай номууд». 15.30 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 15.45 — Үхибүүдтэ. «Счастливого плавания» — уран фильм. 17.00 — «Маг аад, юрэ бусын юумэнэ — «Г. Карева 18.30 — Политическ жэлэгшэ Ю. А. Лет хэнэн хөөрэлдөөн. 19 «Сестрица Аленушка тец Иванушка», «Ост щука», — мультф дэй программа. 19 «Правда» газетын ческэ шэнжэлэгшэ Жуков уласхоорондо далаар хөөрэлдөө 20.15 — Концерт. 20 «Мы, нижеподписавш телевизионно уран фильм (1-дахи серий). — «Время». 22.35 — нижеподписавшиеся телевизионно уран фильм (2-дахи серий —Спортын программ Санын спортоор д бок. Эрэшүүл. 50 км вегиһээ дамжуулл. руу һүрэлгөөр у дын мүрысөөн. 00.35 нэ һонин.

Редакторай орлг
И. Р-Д. ОЧИР

ҮЛҮҮ ХАРААД...

Үбэлэй һүүл һарын нэгэ үглөөгүүр Улаан-Удын уужам гудамжаар гэшхэлэн ябатараа, яһала һайнаар таниха, үнинэй нэгэ нүхэртээ уулзашабаб. Тэрэмни өөрын хэрэгээр ехэхэн яаралтай ябаһан аад, хүсэд һайнаар зугаалжа үрдибэгүйбди.

—Ябан ошон хөөрэлдүүжэбди. Тургэл, хоохон нойтон бусахагүйт, бү тумархагты гээд, — «Волга» таксида намайгаа һуулгаад, харайлгашоо һэн.

«Байза, энэ нүхэртэмни тиимэ ямар яаралтай хэрэг тохёолдоо хаб»,—гээд бодолгото боложо һуутараа, үргэн замда гаража, нүхэрни олон һонин һорьмойе дуулгаба. Уданшьегүй Дабаатые дабажа, Эрхирэгэй совхозой түб хүрэжэ ерэбэбди. Дардам харгыгаар ушаргүй түргөөр харайлгажа ябахадаа, хүнгэн машиныи сонхонуудаар хоёр тээшээ харахадамнай, сагаан шифер хушалтануудтай үндэр томо байшангууд жэргэнэлдэн, угаа һайханаар үзэгдэбэ. Арад зоноймнай ажаһуудалай айхабтар түргэнөөр һайжаржа байһанһаань һанаа сэдьхэлдэм урма зориг бадаржа, нютагай зонтой уулзажа, үни удаан хөөрэлдэхэ дуран түрэбэ. Одоошье зориһон газартаа хүрэжэ, машинаһаа буубаб. Үнөөхи нүхэрни хурим түрын хэрэгээр Улаан-Удын дэлгүүр ошоһон байжа, замаа саашань үргэлжэлүүлээ бэлэй.

Бишье нүхэрэйнгөө дуулгаһан айлнуудые бэдэрхэ болобоб. Зүгөөр зайн галай талаар мэргэжэлтэй бэшэ хадаа тиимэ хүниие, мүн нютагай Советэй гүйсэдкомой түлөөлэгшые хажуудаа абалсаха гэжэ шидэбэб.

«Һайн хүн һанаагаар» гэдэгтэл, ябан ябатараа нэгэ томоотойшье, мэргэжэлтэйшье нүхэртэй дайралдашабаб. Тэрэмни «Бурятэнерго» управленийн инженер-инспектор тушаалтай Юрий Яковлевич Галимов байба. Хоюулан Дабаатын сомоной Советэй гүйсэдкомдо орожо, нютаг зоноо мэдэхэ нэгэ түлөөлэгшые маанадтай ябалсахыень үгыт гэжэ гуйбабди. Тиигэжэ Татьяна Федоровна Сергеева бидэнэртэй ябалсаха болобо.

Үрхэһөө утаа уняар гарганагүй, нэгэ сусал түлеэ түлингүй гэрээ дулаасуулжархидаг шэдитэй хүнүүд Эрхирэг тосхоноор ганса нэгэ бэшэ юм ха гэжэ тодорхойлободи.

«Хабшатар хабһанай заб-һараар» гэдэгтэл, хүн зоной нюдэн хурса ха юм даа. Хулгай хэлэн, хамтын зөөридэ хара һабараа хүргэгшэд хэзээдэшье балшыса барилдадаг шуу. Тиимэнээл зайн галай талаар мэргэжэлтэй нүхэрэйнгөө туһаламжаар, утаа гарганагүй уурал бааюулдаг зарим айлайхидые элиһэлжэ, хулгайшанние барибабди.

Тэдэнэрэй нэгэниинь авиазаводто ажалладаг Валентина Мунхонова байшоо. Тэрэ бүри нёдондо харгыгаар ябаһан зайгуул нэгэ «электригые» баряад, хахад литр хара архи табижа, үйлсэһөө сэхэ, счетчиттой холбонгүйгөөр, электрын эшлэ хүсэ гэртээ оруулаад, хүсэ ехэтэй электро-пеэшэ хэрэглэжэ, хүн зондо мэдэглэнгүй, мүнгэшье тулэнгүй һанаа амарханаар һуудаг байба.

Намтай хамта ябаһан нүхэдни хуули бусаар татаһан тэрэ утаһыень таһалжа, гэрэй эзэндэ яла тохохо болоһон тухайгаа мэдүүлээ.

—Шангаар дуугарангүй, шадалай хүрэхэ тэдыгээр олзо оруулха хэрэгтэй. Электрын эшлэн түлөө мүнгэ юунда түлэхэ юм гэжэ тэрэ эхэнэр хуршэнэртөө һэнгэргүйгөөр һайрхажа ябадаг байгаа хаш, — гээд, нютагаархиниинь тэрээн тушаа хэлсэнэ.

Үшөө саашаа ута уужам үйлсөөр урагша хойшоо хараашалхадамнай харгын хоёр талын хуушаншье, шэнэшье гэрнүүдтэ «нюуса» арга мэхээр электрын эшлэ хүсые хулгайгаар оруулаад байгаашад үшөөл бии хэбэртэй үзэгдэбэ.

«Амитан аргатай, илаа̂ан далитай» гэһэндэл, хүн зоной нюдэ аманһаа сааша, газарай хүрьһэн доогуур резинэ сорго соогуур электрын утаһые гэрэйнгээ орой дээгүүр татажа оруулаад, өөрөө дулаан һуухаһаа гадна, дал хорёо соохи гахай, тахяануудаа, хурьга, тугалнуудаа электрын миинтэ эшлээр дулаасуулдаг хүйхэрнүүдшье дайралдашоо.

Энэ һууринда ажаһуудаг Федор Архиновые «хэрхойдо хорогүй» хүн гэжэ тэндэхи зон түрүүшээр хэлсэдэг бэлэй. Харин байн байтараа тэрэмнай баһал мүнгэ гаргангүй дулаан, садхалан, һаруулхаар һууха обто абташаһан гэжэ мэдэгдэдэ. Бидэндэ «нюуса һудаһаа» барилдахадаа, улайха, сайха баатай болоо.

«Муу юумэн модон улаатай» гэдэгтэл, үшөө хоёр айлда ороходомнай түжэгэр баян зон байшоо. Гэрээр дүүрэн зөөритэй, хорёогоор дүүрэн малтай байгаад, гүрэнэй электрын эшлэ хүсэ хулгайлжа байдаг Цыпил Галсанжапова, Ханда Аюшеева гэгшэдэй гэр бүлэ одоол муу муухайда харагдаба.

Тэдэ эдэ хулгайшадые минин үгөөрөө ухаа оруулхын аргагүй байба.

—Хуулиин ёһоор акт-пакт бэшэжэ, мүнгэн яла эдэнэртэ тохохобди,—гэжэ намтай ябагшад мэдүүлээ. Одоошье эдэнэр үлүү хаража, булуу химэлхэнь гэшэ.

Энэ Эрхирэг нютагта электрын эшлэ хүсэ хулгайлагшад үшөөл бии хаш. Тиимэһээ «Бурятэнерго» управленийн харюусалгата худэлмэрилэгшэд энээгүүр баһа дахин ябажа, хуули буса юумэ хэжэ байгшадые түргөөр будтыень элиһэлжэ, тэдэнэртэ зохихо хэмжээ абаһан тухайгаа намда — Будамшуула бэшэгдэр харюусахыень хүсэнэб.

Загарайн район.

ПРАВДА БҮРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Мүрысөөндэ хабаадагшын үгэ». «Луговод — үндэр нэрэ зэргэ» — Хорнин районой Хасууртын совхозой луговод М. Шевченкын статья. «Союз-Т-4» нинддхүүлэгдэбэ». — ТАСС-ай мэдээсэл. «Республикын габшагай ажалай вахта» — сүглуулбари. «Харгы баригдаа, харгы баригдажа үргэлжэлһөөр» — П. Лосевой корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Съездын шиидхэбэринүүдые хүн бүхэндэ хүргэхэ: үзэл сурталай худэлмэриин эдэбхитэдэй халуун хаһа» — статья. «Ажахы хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулха». «Үрэ дүнгүүдынь хаража үзэхэдэ» — Р. Макальскаягай статья. «Редакцида ерэһэн бэшэгүүд».

Гурбадахи хуудаһанда. «Социалис оронуудта». «Бумбэрсэг дэлхэйн һонин». ТАСС-ай материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Субботын галханай» материалнууд.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Гос... венного комитета Бурятской АССР... делам издательств полиграфии и к... ной торговли.
Н-01480. Заказ № 62. Индекс